Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 248 (17371) | 1986 оной октябриин 28, вторник | Сэн 3 мүн.

АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН АЖАЛШАД! ОРОНОО ЭДЕЭ ХООЛООР ХАНГАЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛАГТЫ! ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БОЛОН ФЕРМЭНҮҮДЭЙ АШАГ ШЭМЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЫН НАЙДАМТАЙ ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ БОЛОХО ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭГТЫ!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряалнуудhaa).

Жэлэйнгээ түсэбүүдые ажалтатайгаар дүүргэе!

ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРӨӨ

Манай Хасууртайн совхозой тарялан дээрэһээ нилээд баян ургаса абтаа. Тусхайлан хэлэбэл, 1410 гектар талмайһаа дүн хамта 26100 гаран центнер орооһо тарян хуряагдаба гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнерһээ бага бэшэ ургаса абтаа. Тиигэжэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари 185 процент дүүргэгдэбэ гэхэ гү, али хараалагдаһанһаа гадуур 9640 центнер тарян хуряагдаба.

Иимэ амжалта тиимэшье бэлээр түйлагдаа гэхын аргагүй. Хэдэн жэлэй хугасаа соо бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэхэ байнаб.

Хүршэ һууһан Хүрбынгээ совхозой ахамад агроном Н. Р. Евсеевтэй хөөрэлдэжэ, бага бэшээр өөртөө туһатай зүбшэл заабари абаа хүм. Аха нүхэрэй хэлэһэн һургаал яһала туһа болоно үгөө.

Манай ажахы эндэхи сагай уларилай эрхэ байдалда зохид таарама үрэһэ хүрэнгэтэй болонхой. Энэ харюусалгата ажалдамнай хүршэнэрэймнай оруулһан хубита бии байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Үнгэрэгшэ хабарай тарилгада бидэ муу бэшэ бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ һэмди. Хамтын подрядай онол аргаар дүрбэдэхи жэлээ хүдэлжэ ябаһан унинэй механизатор А. В. Литвиненкын хүтэлбэрилдэг тракторно-тарян ажалай бригадын гэшүүд бүхы техникээ саг болзортонь һайнаар бэлэдхэжэ, түрэл Хоринингоо район дотор шалгараа бэлэйбди. Энэ бригадын гэшүүд хабарай тарилгые агротехническэ богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэрэгэхэ гэһэн үүсхэл район соогоо гаргаа һэн. Тиигэжэ тус коллектив ажалдаа эршэмтэй түрүү технологи хэрэглэжэ, 517 гектарта орооһото ургамалнуудые тариһан байна. Тэрэнэй 351 гектарыень шэниисэ, бусадыень хара тарян эзэлээ.

Иимэ түрүү онол арга хэрэглэжэ таригдаһан талмайнууд дээрэ баян ургаса ургуулагдаба. Энэмнай түхэреэн жэлэй үедэ хүдэлжэ гараһанай үрэ дүн мүн болоно. Үбэлжөөнүүдэй саада талын 170 гектар дээрэ «бурятская-34» сортын шэниисэ таригдаа һэн. Мүнөө тэндэһээ гектарай 27,2 центнер ургаса хуряагдаба. Горхон гэжэ 100 гаран гектар таряалангай талмай дээрэ эршэмтэй түрүү технологи хэрэглэгдээ бэлэй. Тэндэхи гектар бүриһөө 30,1 центнер алтан шаргал тарян сохигдобо. Энэмнай совхоз дотор эгээл үндэр дүн болоно.

Эдэ үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, механизаторнуудай газартаа эзэн ёһоор хандажа, хабарай тарилгые хаһа саг соонь үнгэргэхын тула тодорхой хэмжээнүүдые абаһые, ажалдаа түрүү технологи зүбөөр хэрэглэжэ шадаһые гэршэлнэ бшуу.

Хамтын подрядай ёһо гуримаар хүдэлдэг тракторно-тарян ажалай бригадын коллективтэ бүхыдөө 17 хүн ажалладаг. Бригадын түрүүшүүлэй зэргэдэ механизаторнууд, коммунистнууд Ю. Степанишев, А. Кожевников, комсомолшууд А. Савветьев, А. Иванов болон бусад оролсодог, амжалта түгэсөөр хүдэлдэг нүхэд юм.

Бригадын зэргэдэ партийно-комсомольско бүлэг байгуулагданхай. Тэрэ коллектив дотороо ажалай жаяг журам бэхижүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулха хэрэгтэ горитой туһаламжа хүргэдэг.

Имагтал коммунистнууд болон комсомолшуудай эдэбхи үүсхэлтэ ажалай ашаар ургаса хуряалга богони болзорто һайн шанартайгаар, эмхи гуримтайгаар үнгэрөө.

Хабарай түрүүшын бураздааһаа намарай таряа хуряалгын эсэс болотор үргэлжэлһэн үсэд шанга эршэтэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ механизаторнууд Ф. Кизазаев, А. Кожевников, А. Иванов, Ю. Степанишев гэгшэд ябаа. Энэ намартаа эдэнэр тус тустаа 4000—5000 центнерһээ бага бэшэ орооһо таряа хадан сохёо. Бусадай дундаһаа Федор Сергеевич Кизазаев онсо шалгарһан байха юм. Тэрэ өөрынгөө комбайнаар 5040 центнер алтан шаргал таряа суглуулжа абаа. Тиигэжэ тэрэ ажахынгаа механизаторнуудай дундаһаа тодорон шалгаржа, түрүү һуурида гараа.

Намарай бүхы хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулха хэрэгтэ ажахын инженерно-техническэ албанай хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн хубитаяа оруулаа.

Совхозой ургаса хуряалгада Үдын транспортна предприятиин жолоошод Ю. Васильев, Г. Морковкин, ажахын жолоошод Б. Хорошунов, С. Ермолаев болон бусад жэшээтэ һайнаар хүдэлөө. Эдэ нүхэднай үдэр бүриингөө даабариие 140—150 процент дүүргэжэ, ходол магтаалтай ябаа гээд тэмдэглэлтэй.

Паар хахалха хүдэлмэреэ бүхыдэнь дүүргээд байнабди. 950 гектар газар ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэн болгогдонхой.

Мүнөө таряалан дээрэһээ һолоомо суглуулха хүдэлмэреэ хараалагдаһан хэмжээн соонь үнгэргэбэбди. Агуу Октябриин 69 жэлэй ойн һайндэр болотор ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэн болохо үрэһэ хүрэнгэеэ бүхыдэнь бэлэдхэжэ, тарилгын хэмжээндэнь хүргэхэ гэһэн зорилготой хүдэлжэ байнабди.

В. ЛИТВИНЕНКО,
Хоринн районой Хасууртайн совхозой ахамад агроном.

Кабанскын районой Твороговско шубуунай фабрикын Шигаевай һүнэй фермэдэ гурба мянгатан олон юм. Тэдэнэй тоодо 28 жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлжэ ябаһан Прасковья Яковлевна Гусевае нэрлэжэ болоор. Тэрэ республикын гурбан мянгатанай клубай гэшүүн, Твороговско сельсоведэй депутат юм. Мэдээжэ һаалишан даажа абаһан 28 үнеэн бүриһөө 9 һарын хугасаа соо 2600 килограмм һү һаагаад байна. Тэрэ жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа дээшэ һү һааха зорилго табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Я. Гусева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

Хэжэнгын совхозой Толгойн һүнэй фермэ сентябрь һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 150 килограмм һү һаажа, район доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Совхозой түрүү малшад Валентина Герасимовна Ярховая, Бальжидма Базаржаповна Батоцыренова гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараба. Тэдэнэр үнгэрһэн һарада үнеэн бүриһөө тус тустаа 314, 324 килограмм һү һааа.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус фермын малшад һү һааха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхын түлөө оролдожо ябана.

М. ДАГБАЕВА.

АМГАЛАН ТАЙБАН БАЙДАЛ ХАМГААЛХА

Буу зэбсэг хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоногой хэмжээгээр дайн дажар буруушаалгын митингнүүд болон жагсаалнууд орон дотор болоно.

Октябриин 25-да Москвада, «Олимпийский» гэжэ спорткомплексдо олониитын жагсаал болобо.

«Олимпийский» гэжэ спорткомплекс тээшэ дабшагшадай жагсаалда ветеранууд болон залуушуул, хүдэлмэришэд ба студентнэр, эгээл элдэб наһанай ба ондо ондоо мэргэжэлтэй хүнүүд ябаба. Амгалан тайбан байдал аршалан хамгаалхаар шиидэнхэй байһанаа гэршэлэн харуулха эрмэлзэл тэдэниие нэгэдүүлнэ. Энэнь юрын митинг бэшэ, харин дайн дажар буруушааһан митинг-концерт болоо.

Эдэбхитэй ябуулгануудай саг тулажа ерээ гээд гансашье үгэ хэлэгшэд заагаа бэшэ. Зал соо тодхогдоһон телетайп энээн тухай дахин дахин hануулаа. Эдэ үдэрнүүдтэ амгалан тайбан байдал хамгаалха зорилготой жагсаалнуудай боложо байһан бусад олон оронуудһаа мэдээсэлнүүд ТАСС-ай телетайпын лентэнүүдһээ уншагдаа. Рейкьявигтахи хэлсээе америкын талын буруу һүргэһэн ушараар зэбүүсэн дураа гутажа байһанаа дэлхэйн арадууд мэдүүлнэ.

Буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулха, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха замаар «стратегическэ обороно үүсхэл» гол хаалта болоо гээд митингые нээхэдээ, Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков, жагсаалда хабаадаһан бусад хүнүүд онсолон тэмдэглээ. Удаань Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй начальник, СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой Г. Т. Береговой үгэ хэлээ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэнь совет хүнүүдтэй нэгэн һаналтай байһан тухайгаа мэдүүлхын тула гадаадын айлшад болон делегацинууд митингдэ ерэһэн байна. Копенгагенда боложо дүүрэһэн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресстэ хабаадагшад тэдэнэй дунда бии.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессидэ, ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльярта хандаһан хандалга митингдэ хабаадагшад баталан абаба. Хүн түрэлтэндэ тохёолдоһон ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахаар, газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалхаар совет хүнүүд эрид шиидэнхэй гээд тэрээн соонь хэлэгдэнэ.

Митингын дүүрэхэдэшье, хүнүүд эндэһээ ябахые яарахагүй. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй бүхы туршалгануудые дары түргэн болюулха эрилтэтэй Копенгагенска уряатай хуудаһануудай дэлгээгдэһэн столнуудта тэдэнэр ошожо, энэ шухала документые батадхан, гараа табиһан байна.

* * *

— Хүн түрэлтэниие хосоролгоһоо абарха талаар манай партиин, Совет гүрэнэй гарһадаг хүсэлэл оролдолгонуудые бүхы зүрхэнһөө дэмжэнэбди, — гээд Нева мүрэн дээрэхи хотын ажалшадай дайн дажар буруушаалгын олониитын хабаадалгатай митинг дээрэ «Ленинградский металлический завод» нэгэдэлэй слесарьнууд-хабсаргагшадай бригадир, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой В. С. Чичеров мэдүүлбэ.

Удаань Ленинградые хамгаалгада хабаадалсаһан Н. Н. Спиридонов үгэ хэлээ. Митингдэ хабаадагшад ленинградайхидай зүгһөө Сагаан байшанда телеграмма эльгээгээ. Ядерна бүхы туршалгануудые дары түргөөр болюулхые «одото дайнай» түсэбүүдһээ арсахые, Рейкьявигта эхилһэн хөөрэлдөөе үргэлжэлүүлхын түлөө зам сэбэрлэхые тэдэнэр США-гай президентые уряалаа.

Ородой эртэ урданай Орел хотын хүн зон дайн дажар буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ. Тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ олон зоной митинг болобо.

Орел хотын ба областиин хүн зоной буу зэбсэг хуряахын түлөө долоон хоногто эдэбхитэйгээр хабаадажа байһаниинь гүнзэгы удхатай юм.

(ТАСС).

Шалгалта юу харуулааб?

ДАРЫ ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛНУУД

Баргажанай районой ажахынуудай таряашад һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада паар хахалалгада, мүн тэрэнэй элдүүрилгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ талаар районой механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэдэг болонхой. Иигэжэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд жэл бүри согсологдожо, илагшадта КПСС-эй райкомой болон арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг болон мүнгэн шангууд барюулагдана.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые сүм бэелүүлхын түлөө районой механизаторнууд оролдожо ябана. Мүнөө эндэхи таряалангай ехэхэн хубинь эршэмтэй түрүү технологёор эрхилэгдэнэ. Энэ түрүү онол арга хэрэглэхэдэ, нэн түрүүн һайнаар бэлдэгдэһэн паарай гол һуури эзэлхэ байһаниинь элитэ. Тиимэһээ паар хахалха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулагдадаг гээшэ.

Районой ажахынуудта энэ талаар һаяхан тусхай шалгалта үнгэргэгдэбэ. Энэ шалгалтада КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров, РАПО-гой түрүүлэгшэ В. Г. Гонгаров гэгшэдэй хүтэлбэри доро ажахынуудай агрономууд, механизаторнууд хабаадалсаа. Иигэжэ колхоз, совхозуудай паарай шанарынь шалгагдажа, илагшад тодоруулагдаба.

Түрүүшээр Баргажанай, Бодокой, Шитханай совхозуудай таряашад өөһэд хоорондоо ябалсажа, паарайнгаа шанарые элирүүлбэ. Эдэ ажахынуудай газар таряалангынь нэгэ адли эрхэ байдалда оршодог, тиигээдшье хүрьһэниинь нэгэ адли бүридэлтэй юм. Хилганын, Уланай ба Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай газарынь баһал адлирхуу бүридэлтэй. Энэ шалгалтын үедэ паар болгогдоһон газарай хүрьһэндэ бии байһан шиир нойтон, газарай хүрьһэндэ оруулагдаһан элдэб янзын минеральна утэгжүүлгэнүүдэй хэмжээн элирүүлэгдэһэн, паарай мүнөөдэрэй байдалынь тодоруулагдаһан байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ажахынуудай агрономууд, тракторна-тарян ажалай бригадын бригадирнууд болон механизаторнууд ёһотойл шалгалта гараа.

Совхозуудай хоорондын шалгалта абажа хараха болоо һаа, энэ харюусалгатай хэмжээ ябуулга нэн түрүүн Шитханай совхозһоо эхилээд, үдэшэлэниинь Бодоной совхоздо дүүрэһэн байха юм. Урда жэлнүүдтэ эдэ совхозуудта паар бэлдэхэ хэрэгтэ тиимэшье ехэ анхарал хандуулагдадаггүй байһан. Энээн дээрэһээ эдэ ажахынуудта паар муу шанартайгаар элдүүрилэгдэдэг, утэгжүүлгэ нормоһоо багаар, хайша хэрэгээр оруулагдадаг бэлэй. Иигэжэ дурсагдагша совхозуудта мүртэй ургаса абтадаггүй һэн. Харин мүнөө эдэ ажахынуудай таряашад паарай ажамидаралта хүсые ойлгожо, паараа харгаа байса ехэ болгоһон, тэрэнээ зүбөөр хахалдаг болоһон байха юм. Комиссиин гэшүүд шалгалтын дүнгүүдые гаргахадаа, нэн түрүүн энэ һайшаалтай хэмжээ ябуулгануудые онсолон тэмдэглээ.

Шалгалтын дүнгүүдые гаргаха хэрэгтэ комиссиин гэшүүдһээ гадна совхозуудай механизаторнууд, бригадирнууд болон агрономууд хабаадажа, өөһэд өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэһэн байна.

Энэ жэлдэ Шитханай совхозойхид паар элдүүрилхэ хэрэгтээ хэзээ хэзээнэйхиһээ харюусалгатайгаар хандаа. Иигэжэ тэдэнэр намарай паар яһала һайнаар, саг болзор соонь бэлдэһэн байна. Агрономическа албанай паарай хэды ехэ удха шанартай байһыень механизаторнуудтаа ойлгуулжа, эдэнэрэй ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаа. Иигэжэ шитханайхидай бэлдэһэн сэбэр паар бултанда һайшаагдажа, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Совхозой механизаторнууд энэ жэлдэ 1310 гектар намарай паар хахалаа юм. Тиихэдэ энэ жэлдэ 300 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Эдэмнай тус совхоздо газар таряалан эршэмтэй түрүү технологёор эрхилхэ хэрэгтэ ехэ туһа боложо үгэхэнь гээшэ.

Шалгалтада хабаадагшад Баргажанай совхозой таряашадай энэ талаар ябуулһан хүдэлмэриие һайшаан тэмдэглэбэ.

Харин Бодоной совхозойхид нүхэдэйнгөө урда нюураа улайха баатай болоо. Юуб гэхэдэ, ажахын механизаторнууд паараа муу шанартайгаар хахалһан байгаа бшуу. Эдэ дутагдалнууд тухайнь хүршэ Баргажанай, Шитханай совхозуудай механизаторнууд тэдэнэртэ сэхэ хэлээ. Иигэжэ бодонойхид хүршэнэрэйнгөө шүүмжэлэлые зүбөөр ойлгожо, гэмээ мэдэрээ.

Шалгалтын комиссиин гэшүүд Шитханай ба Баргажанай совхозуудай механизаторнууд болон мэргэжэлтэдэй паар элдүүрилхэ хэрэгтэ анхаралтайгаар, харюусалгатайгаар хандаһые, энэ хүдэлмэриие һайн шанартайгаар, саг болзортонь үнгэргэһые һайшаан тэмдэглэбэ.

Комиссиин гэшүүдэй зааһанай ёһоор бодонойхид энээнһээ хойшо паар элдүүрилхэ, намарай паар хахалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха ёһотой. Эдэ ажахынуудай газар таряалан үбэлдөө һалхинда ехээр үлеэгдэдэг байха юм. Тиимэһээ эндэ саһа тогтоохо ажал эртээнһээ ябуулагдаха зэрэгтэй. Баргажанай совхозой механизаторнууд жэл бүри намартаа таряалангаа һайнаар уһалдаг заншалтай. Харин Шитханай, Бодоной таряашад иимэ арга боломжотой байгаад, юундэ тэрэнээ хэрэглэжэ шаданагүй гээшэб?

Һүүлдэнь районой колхозууд дээрэ баһал иимэрхүү шалгалта үнгэргэгдэбэ. Уридшалан хэлэхэ болоо һаа, Уланай колхозой таряашад паараа һайнаар элдүүрилһэн байжа, энэ мүрысөөндэ илажа гараба. Тиихэдэ Хилганын механизаторнууд уланайхидһаа нэгэ бага гээгдэжэ, удаадахи һуурида гараа. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой паарай шанарынь муу байгаа.

Шалгалтын комиссиин гэшүүд эдэ ажахынуудай поли бүхэн дээрэ тогтожо, тэрэнэй шанарыень тон наринаар шалгаһан байна. Энэ шалгалтада гурбан ажахын таряашад хабаадажа, ажалдань туһатай, хэрэгтэй болохо дүй дүршэл, онол арга халан абаа. Үнэн дээрэ энэ шалгалта зарим таряашадта ёһотойл һуралсалай хэшээл болоһон байха юм.

Уланай колхоздо паарай полинуудые элдүүрилжэ байха тусхай звено эмхидхэгдэнхэй. Звеногой гэшүүд һайнаар урмашуулагдадаг байна. Зунай сагта паар элдүүрилгэдэ ябаһан механизаторнуудта 10 гектар паар элдүүрилһэнэйнь түлөө 1 центнер үбһэн нэмэлтэ түлбэри болгон үгтэнэ. Тиихэдэ паар элдүүрилгэдэ хүдэлһэн механизаторнуудта даабаринуудаа саг болзор соогоо дүүргээ һаань, мүнгэн шангууд барюулагдана. Иигэжэ урмашуулагдаһан механизаторнууд паараа ехэл оролдосотойгоор, харюусалгатайгаар ба һайн шанартайгаар элдүүрилнэ бшуу. Районой механизаторнууд болон мэргэжэлтэд энэ звеногой дүй дүршэлые халан абаха гэжэ энэ шалгалтын үедэ шиидэһэн байна.

Гадна үшөө нэгэ һайшаалтай хэрэг эндэ дурдамаар. Баян-Голой таряанай нэгэ поли олон жэлэй туршада элһэндэ дарагдадаг байһан. Зүгөөр энэ таряалангай нэгэ захада 40 гектарта модон таригдажа, элһэнэй «добтолго» болюулагдаһан юм. Хэнэйшье мэдэһээр Хүнтэйн таряалангай газар тусхай зурууд болгогдон хахалагдадаг гээшэ. Эдэ зуруудуудые дахуулан ута руунь модод таригдана. Энэнь һалхинһаа газарай хүрьһэ хамгаалжа шаданагүй гэһэн тобшолол хэгдэһэн байгаа. Тиимэһээ энэ асуудал һайнаар зүбшэн хэлсэгдэхэ болонхой.

Районой ургаса хамгаалха талаар мэргэжэлтэдэй хүдэлмэри һанаһанда хүрэнэгүй. Энээн дээрэһээ энэ жэлдэ Уланай колхозой таряалангай ургасань хорхой шумуулһаа (зерновая совка) ехээр гэмтэһэн байна. Тиихэдэ районой «Агропромхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудай газар таряалан дээрэ агрохимическэ хэмжээ ябуулгануудые комплексноор бэелүүлхэ ёһотой.

Энэ шалгалтын үедэ үшөө нэгэ шухала асуудал шиидхэгдэһэн байна. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй райкомой үүсхэлээр район дотор түрүү дүй дүршэл тарааха тусхай һургуулинууд эмхидхэгдэһэн байна. Иимэ һургуули районой түрүү хонишон, Социалис Ажалай Герой Д-Н. Б. Сундуевай отарын бааза дээрэ байгуулагданхай. Иимэрхүү һургуули мүнөө Хилганын колхозой Д. Р. Раднаевай хүтэлбэрилдэг бригадын бааза дээрэ нээгдэхээр шиидхэбэри абтаба.

Районой таряашадай урда ехэ зорилго табигданхай. Тэдэнэр 1990 ондо таряалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер ургаса абадаг болохоор хараална. Тиихэдэ эршэмтэй технологиин ёһоор элдүүрилэгдэһэн таряалангай ургаса гектарай 25 центнертэ хүргэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ энэ шухала хэрэгтэ Д. Р. Раднаевай бригадын гэшүүдэй түрүү дүй дүршэл тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байхань элитэ.

Паар гээшэмнай баян ургасын эшэ үндэһэн болоно гэжэ олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ харагдана. Тиимэһээ Баргажанай районой таряашад паар һайнаар, саг соонь элдүүрилхэ гэжэ оролдоо.

В. БУДАЕВ,
Баргажанай РАПО-гой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо;
Ц. ТОГОНОВ,
«Баргажанай үнэн» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша;
Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

МҮНӨӨНЭЙ ЭРИЛТЭДЭ ХАРЮУСАНАГҮЙ

Хориин районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таhагай партиина эхин организациин тоосоото-hунгалтын суглаан боложо, энэ эхин парторганизацида ородог районой кинофикациин болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ тоосоото үедэ хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые хаража үзэбэ. Энэ суглаан дээрэ партиина организациин секретарь Р. А. Лисова тоосоото элидхэл хэхэдээ, коммунист бүхэнэй хүдэлмэриие сэгнэhэн, дутуу дунданuудыень элирхэйлэн харуулhан байна.

Тоосоото хугасаада, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, хүдэлмэримнай гэмгүйгөөр ябуулагдаа. Соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангуудые, спортивна комплекснүүдые барилга эрхилхэ хэрэгые саашадань hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараалhан КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхын тула партиина организаци hала оролдолго гаргаhан, коммунистнуудай урда шанга эрилтэ табиhан байна. КПСС-эй ээлжээтэ съездые угтуулан, районой тосхон, hуурин бүхэндэ соёлой-спортивна комплекс байгуулха гэhэн урматай үүсхэл дэлгэрээ hэн.

hара бүхэндэ партиина суглаан зарлагдажа, шухала асуудалнууд зүбшэгдэдэг байгаа. Дутуу дунданууд тобойсо элирхэйлэгдэдэг байhаншье haa, зарим коммунистнуудай харюусалгагүй ябадалhаа болоно, тэдэнэр бултадаа жэншэдгүйгөөр бүтээгүй байна юм. Жэшээнь, коммунист В. Д. Демьшев өөрынгөө үялгата хэрэгые оролдолготойгоор, шадабаритайгаар бүтээдэг байбашье, харин партиина даабаряа муугаар дүүргэдэг байшоо. Коммунист С. Б. Гомбожаповай хэhэн хүдэлмэринь яhала гэмгүй. Гэбэшье тэрэнэй толгойлдог арадай хинагшадай бүлэгэй зарим гэшүүд ниитын ажал ябуулгада тон харюусалгагүйгөөр хандаа.

Эдэ жэшээнүүдhээ тобшолходо, зарим коммунистнууднай партиина организацидаа туhалха гэжэ оролдодоггүй байна. Энэ ушарта эрилтэшье баhал hуладаа.

Манай райондо уран зурагай мастерской бии юм. Тэрэниие коммунист Д. Л. Нимаев толгойлдог. Уран зураашад даабаряа юрэнхыдөө үлүүлэн дүүргэдэг байбашье hаа, соёлой байшангуудые, клубуудые уран hайханаар, гүнзэгы удхатайгаар шэмэглэн гоёожо шаданагүй. Гэнсал мүнгэнэй талые хаража хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэгдээ.

Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд оролдосотойгоор хүдэлнэ. Холо ойгуур ажаhуугшадта хэрэгтэй номуудыень саг соонь абаашадаг, удааруулангүй суглуулдаг, hэлгэдэг, уншагшадта ямар нэгэн номой удхые тайлбарилан ойлгуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулдаг. Тиигэбэшье тосхон hууриhаа холуур байрлан хүдэлдэг малшадта хүрэжэ шадахагүйнь харамтай.

Энэ суглаан дээрэ тэбигдэhэн тоосоото элидхэл зүбшөөн хэлэлгэдэ хабаадаhан нүхэд районой музейн директор Трунева, пенсионернууд Машанов, Жемьянов, киномеханик Дымбрылова, библиотекарь Дондокова, соёлой таhагай даагша Будаев, КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ Хахалова гэгшэд партиина организациин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд тушаа анхаралаа хандуулhан байна. Коммунист бүхэн өөр өөрынгөө партиина даабаридаа, коллективэй ниитын-политическэ хэрэгтэ ёhото анхаралаа табидаггүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Жэшээнь, коммунист Демьшев ажалдаа яhала шуналтай, өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэжэ ябадаг хүн юм. Гэхэ зуураа, агит-коллективые хүтэлбэрилхэ партиина даабаряа муугаар дүүргэдэг байна бшуу.

Үшөө тиихэдэ хүдөө тосхонуудаар хүдэлдэг коммунистнууд Т. П. Кучумова, З. М. Шогдонова гэгшэд мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлнэгүй. Район дотор эмхидхэгдэhэн методическа түб өөрынгөө үмэнэхи үүргые бодотоо дүүргэжэ шаданагүй. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, энэ шэнээр эмхидхэгдэhэн коллективтэ райгүйсэдкомой соёлой таhаг, партиина организаци мүртэй туhаламжа үзүүлнэгүй бшуу.

Районой соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, киносетиин дирекциин хүдэлмэридэ ушардаг дутагдалнуудые усадхаха, саашадаа ажал ябуулгаяа hайжаруулха зорилго хараалhан тогтоол суглаан дээрэ абтаа. Илангаяа партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие үндэhөөрнь hайжаруулха, партиина, ажалай журам бэхижүүлхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаба.

Э. ДАНСАРАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

ЭРХИМ hААЛИШАДАЙ НЭГЭН

Тойроод нэлэнхы ой модоор бүрхөөгдэhэн шэлэ хадын үбэртэ Хүндэлэн-Номтын hүнэй фермэ hууринжанхай. Эндэ жэлэй алинhшье сагта бэлшээри hайн, шэрэнги шэдхын нэмэридэ мал тэнигэлэнээр бэлшэдэг.

Жэлhээ жэлдэ hү hаалиыя дээшэлүүлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа жэншэдгүйгөөр дүүргэдэгээрээ Хүндэлэн-Номтынхид гансашье совхоздоо бэшэ, мүн Зэдын районой малшадай дундашье суурхадаг юм.

Мүнөө эндэ арбан hаалишад хүдэлнэ. Тэдэнэр жэлэй эхинhээ 3090 центнер hү hааха байhан hаа, 3180 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ, байгша оной гурбан кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Коллективэй туйлаhан амжалтада коммунистнууд Цырен-Ханда Найдановагай, Цырен-Бутыд Ринчиновагай, Цырма Буянтуевагай, мал адуулагшад Борис Прынлеевэй, Александр Найдановай, Базар Найдановай болон бусадай оруулhан хубита ехэ.

Оборой совхозой түрүү hаалишадай тоодо хорёод гаран жэлэй туршада оролсожо ябаhан Цырен-Бутыд Ринчиновна Ринчиновагай ажалай намтар 1965 онhоо эхилээ бэлэй. Арбан зургаатайхан, гүлмэр залуухан басаганда эгэшэ нүхэдынь түрүүшын үедэ туhалаа, ажалда дүршүүлэн, амжалтануудта зориглуулаа.

— Суг хүдэлжэ ябаhан нүхэдэйнгөө дэмжэлгээр hаалишанай мэргэжэл эдлэжэ, энэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа дүүрэн зорюулха гэжэ шиидээ hэм. Тэрэ гэhээр олохон жэл hубарилдан үнгэрөөл даа. hүүлэй хэдэн табан жэлэй туршада түсэбөө, абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ ябаhаб. Мүнөө арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые уридшалан бэелүүлхэ зорилготойб. Даалгагдаhан 20 үнеэнhээ 20 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ даабари үгтэнхэй, — гэжэ Ц-Б. Ринчинова хөөрөө бэлэй. Цырен-Бутыд Ринчиновна хэлэhэн үгэдөө хүрэжэл ябана. Үнгэрhэн гурбан кварталай дүнгөөр тэрэ түсэбhөө гадуур 35 центнер hү hаажа, амжаhан байна.

Түрүү hаалишан баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг hайн hайхан заншалтай. Тэдэнэй нэгэн Мунко Чагдуров эгэшэ нүхэрhөө гээгдэхэсэ болинхой. Мүнөө тэрэ коллектив соогоо гурбадахи hуури эзэлжэ ябана.

Коммунист Ц-Б. Р. Ринчинова совхозойнгоо партиина эхин организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ ажахын захиргаанай ажал ябуулгые хинаха партиина комиссиин гэшүүнээр hунгагданхай.

Фермын коммунистнуудай, эндэхи партиина бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ Ц-Х. Найдановагай үүсхэлээр малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл үдэр бүхэндэ саг бүлзор соонь, hайнаар үнгэргэгдэдэг юм. hаалишад август hарын hүүлээр малаа үбэлэйнь байрада оруулдаг, рационииень нэмээдэг. Мүн тус фермынхид тэжээлэй цехээ найдамтайгаар хүдэлгэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг юм. Тиимэhээ эндэ намарай haрануудта hү hаали доошолуулагдадаггүй байна.

— Намарай haрануудта hү hаали доошолуулбал, тэрэнээ хүсэлдүүлхын тула нилээд оролдохо хэрэгтэй, хэды шэнээн тэжээл минитэ гаргашалагдахаб. Энээниие усадхахын тула зунай hүүлэй hарада, намарай эхиндэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэдэ фермын хүдэлмэришэн бүхэн хабаадуулагдадаг гээшэ. Фермэ дээрэ тодхогдоhон уурагай котелдо түлеэн бэлэдхэгдэдэг. Тэжээл шанартайгаар бүйлүүлжэ, малдаа үгэжэ шадабал, hүн ехээр абтана гэжэ хүн бүхэн ойлгоно ха юм, — гэжэ Ц-Б. Ринчинова хэлээ бэлэй.

Мүнөөшье жэлдэ Хүндэлэн-Номтынхид малай үбэлжэлгэдэ хүсэд бэлэдхэлтэй ерээ. Энэ харюусалгатай хаhада малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха зорилготойгоор тэдэнэр бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаhан аха нүхэр Ц-Б. Р. Ринчиновагай ажалай үндэр жэшээ тэрээнтэй суг хүдэлжэ ябаhан нүхэдыень ажалай шэнэ амжалтануудта урмална.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү hаалишан Ц-Б. Ринчинова.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХУРДАДХАХА, hАЙЖАРУУЛХА

Эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха, үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциин шанарые hайжаруулха асуудалаар республиканска зүблөөн КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо болоо гэжэ үнгэрбэ. Республикын промышленностиин предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд энэ зүблөөндэ хабаадаhан байна. КПСС-эй обкомой секретарь Л. В. Потапов түс зүблөөн нээгээд, партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор, республикын арадай ажахыда эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха, гаргадаг продукциин шанарые үндэhөөрнь hайжаруулха гэhэн асуудалаар элидхэл хэхыень КПСС-эй обкомой промышленностиин таhагые даагша Л. П. Табалаевта үгэ үгэhэн байха юм.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаhанай, ороной экономикые эршэмтэйгээр хүгжөөhэнэй үндэhэ hуури дээрэ хүн зоной ажаhуудалые эрид hайжаруулха гэhэн гол шухала зорилго арадай ажахын урда табигданхай гээшэ. Продукциин шанар hайжаруулхын тула арадай ажахые шэнээр hэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэй гэжэ съезд дээрэ тодорхойлогдоhон байна. Тиимэhээ заншалта болоhон оньhон түхеэрэлгэнүүдээр, онол аргаар эдэ ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын аргагүй. Энээнэй тула хүдэлмэридөө шэнээр хандаха, эдэбхитэй хэмжээнүүд хэрэгтэй.

hүүлэй жэлнүүдтэ республикын промышленностьда үйлэдбэриин материально-техническэ үндэhэ hууриие бэхижүүлхэ, эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха, продукциин шанар hайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада республикын промышленностьда комплексно-оньhожоруулагдамал 159 участок, цех, автомат 28 лини, программна жолоодолготой 140 станок, 100 гаран робот, манипуляторнууд, 800 гаран технологическа процессууд болон оньhожоруулгын бусад хэрэгсэлнүүд нэбтэрүүлэгдэhэн байха юм. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ 13 процентээр дээшэлүүлэгдээ, продукциин өөрынь үнэ сэн 8,5 миллион түхэригөөр хямдаруулагдаа, бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэри 4 процентээр бага болоо бшуу. Гэбэшье эрдэм, техникэ хүгжөөхэ талаар зарим түсэбүүд дүүргэгдэнгүй үлэшөө. «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурятферммаш» нэгэдэлнүүд, Селенгинскын ЦКК, «Гусиноозерская» шахта, Хяагтын плавико-шпадай уурхай, бусад предприятинууд эрдэм, техникэ хүгжөөхэ табан жэлэй даабариие гүйсэд бэелүүлжэ шадаагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ аяар 92 предприяти үйлэдбэридөө шэнэ техникэ тодхожо шадаагүй. Республикын предприятинуудай складуудта 25,5 миллион түхэригэй оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдоогүй үлөө бшуу.

Республикын промышленностьда hэльбэн шэнэлэлгын, зэр зэмсэгээр зэбсэгжүүлгын хүдэлмэри hулаар хэгдэжэ, шэнэ предприятинуудые саг соонь ашаглалгада оруулаагүй, проектнэ хүсэнүүдые муугаар ашаглаhан дээрэhээ hүүлэй жэлнүүдтэ ажалай бүтээсын, үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта нэгэ жэгдэ бэшэ байгаа. Ушар иимэhээ эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхалга мүнөө гол шухала асуудал болоно. Тусхай зорилготой комплексно программануудые зохёожо, тэрэниие бэелүүлгэ хадаа эрдэм, техникын дэбжэлтые хангаха шэнэ онол аргануудай нэгэн болоно. 7 программа зохёогдожо, бэелүүлэгдэжэ байнхай. Мүнөө «Нөөсэнүүдые алмалта, арьбалалта» гэhэн программын материалнууд согсологдоно. Саашадаа бүхы предприятинуудта «Шанар» гэжэ программа зохёогдохо юм. Тусхай зорилготой программануудые болон бусад хэмжээ ябуулгануудые арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада бэелүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 18 процентээр, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 28 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ ёhотой. Эдэ программануудые бэелүүлгэhээ ямар тобшолол хэжэ болохоо бэ? Үйлэдбэриие зэр зэмсэгээр зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ предприятинууд үйлэдбэриие хүгжөөхэ фондhоо мүнгэ зөөри багаар хабаадуулна. Мүн зарим предприятинууд тусхай зорилготой программа зохёоhоншье hаа, сагшадань бэелүүлнэгүй. Иимэ ушар Байгалай модоной баазада элирүүлэгдэhэн байха юм.

Эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхалгада инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ нүлөөн тон ехэ. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоол соо инженернүүдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, салин хүлhые гуримшуулха гээд заагданхай. Инженернүүдэй зохёохы ажалые урмашуулха талаар авиационно заводой дүй дүршэл hонирхолтой. Эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулhан инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэ «Эрдэм ба техникын талаар авиационно заводой лауреат» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдожо, 1000 түхэригэй мүнгэн шангаар урмашуулагдана. Дэмбэрэлтэ энэ онол аргые али болохоор хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Үйлэдбэри эмхидхэлгын хэмжээнэй, эрдэм, техникын дэбжэлтын, ажалай, технологическа, үйлэдбэриин журамай гол дүнгүүд гэхэдэ, гаргагдадаг продукциин шанар мүн болоно. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ, «Шанар үшөө дахин шанар — энэ мүнөөдэрэй лозунг» гэжэ тэмдэглэhэн байна. Бидэнэртэ энэ лозунг ехэ удха шанартай. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлээгүй. «Электромашина», «Теплоприбор», Тимлюйн цементын заводууд болон бусад предприятинууд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй 29 продукци гаргана. Энэ хугасаа соо гадаадада эрхим шанартай продукци худалдалгын хэмжээн 25 процентээр доошолhон байха юм. «Бурятферммаш», «Бурятстройматериалы» нэгэдэлнүүд республикын Нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд муу шанартай продукци ехээр гаргажа, республикые хойшонь татана. ЛВРЗ-дэ заhабарилагдаhан локомотивай, вагоной шанар hанаhанда хүрэнэгүй. Тэдэнэрэй заhабарилhан продукци ашагладаг предприятинуудhаа жэл бүри 100 гаран рекламаци ерэнэ. Тиигэжэ табан жэлэй туршада заводойхид 3 миллион гаран түхэригэй яла түлэхэ баатай болоо.

Продукциин шанарые үндэhөөрнь hайжаруулхаар партиин хараа шугамые бэелүүлхын тула предприяти бүхэндэ, хүдэлмэриин hуури бүхэндэ ажалай, технологическа журам наринаар сахигдаха ёhотой. Энээнгүйгөөр эдэ бүхы асуудалнууд зүбөөр шиидхэгдэхэгүй. Продукциин шанар нарижуулан hайжаруулха хэдэн шэглэлнүүд тодорхойлогдонхой. Нэн түрүүн продукциин шанар хүтэлхэ онол аргануудые сагшадань нарижуулха хэрэгтэй. Продукциин шанар хүтэлхэ комплексно гурим 1976 онhоо зохёогдожо, ехэ ашаг үрэтэй байhанаа харуулаа. Тэзд мүнөөдэрэй байдалаар 186 предприятиин оройдоол 92-тонь тус гурим нэбтэрүүлэгдээ. Энэ талаар Кабанскын райондо баян дүй дүршэл бии гээшэ. Тэдэнэй дүй дүршэл hайшаагдажа, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхээр дурадхагданхай юм. Байгша табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ тусхай зорилготой «Шанар» гэhэн программа зохёожо, бэелүүлгэ хадаа республикын министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай зайлуулашагүй зорилго болоно. Продукциин шанар hайжаруулха зорилготойгоор Госстандартын мэдэлэй Гүрэнэй тушаан абалгын албан хаа

hОЛООМО ЗӨӨНЭ

Хэндэ голой хойто бэе түглэ ойгоор баян аад, хабшуу шэнгэгээр харагдадаг юм. Эндэ түбхинэhэн малшадай байра жэл бүри олошоржо, тала дайдань зэнхыжэ байхаяа болинхой. Үбhэ, зелёнко, hолоомо тээhэн МТЗ түхэлэй тракторнууд намарай эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи гүүртэнүүдэй дунда hүндэлдэжэл байдаг.

— Эндэмнай ажахын тоосоондо орохон тэжээл бэлэдхэгшэдэй бригадын механизаторнууд үбэлжөөнүүдтэ үбhэ, hолоомо зөөжэ байна. Тэдэнэрэй ашаар мүнөө жэлдэ бүхы hолоомоёо гүүртэ, фермэнүүдтэ зөөбэди, — гэжэ «Комсомольский» совхозой парткомой секретарь В. Ф. Князев хөөрэнэ.

Долоон хүнhөө бүридэhэн энэ коллектив июнь соо ажахын тоосоондо оруулагдажа, сабшалан даажа абаад, тэндэхи бүхы үбhэ хуряажа абахаар гараhан юм. Бригадираар үнинэй механизатор Ц. Д. Митыпов томилогдоhон байгаа. Цыдып Доржиевич өөрөө совхозой эмхидхэгдэhэн сагhаа хойшо трактористаар хүдэлhэн хүн. Үнгэрэгшэ жэлдэ МТЗ-80 түхэлэй трактороор 1700 эталонно гектар шахуу хүдэлмэри хэжэ, Яруунынгаа районой чемпион болоhон юм. Залуу коммунист В. Л. Степанов бригадынгаа партиина болон комсомолой бүлэгэй эмхидхэлшээр hунгагданхай. Бригададань 2 коммунист, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат, ВЛКСМ-эй 2 гэшүүн ажалладаг.

Үбhэ хуряалгын эхилhэн сагhаа хойшо эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ, совхоз дотороо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлээ юм. Эдэнэр хамтадань 16 мянган центнер үбhэ соможо шадаа гэхэ гү, али түсэбөө 150 процент дүүргээ.

Үбhэ хуряалгын дүүрэхэлээр бригадынхид ажахытаяа хэлсээ баталжа, нэгэшье бухал hолоомо поли дээрэнь үлөөнгүй суглуулжа, фермэ гүүртэнүүдэй, тэжээл бүйлүүлдэг цехүүдэй дэргэдэ зөөжэ, сомохо гэжэ шиидээ. Энэ бригадада 540 гектар сабшалан даалгагданхай. Мүн лэ тэндэ наг шэбхэ гаргагдажа байна.

Н. ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү механизаторнууд С. Бадмаев (зүүн гарhаа), В. Степанов, П. Пакульцев, В. Князев.

Авторай фото.

XII ТАБАН ЖЭЛ
хурдадхалгын замаар

ХАНАЛТАГҮЙ ХАРЮУ ДУУЛААД ЛЭ...

— Мүнөө юhэ-юhэн часаар хүдэлнэбди. Амаралтын үдэрнүүдые hая haашаhье хараагүйбди. Суббото, воскресенидэ заатагүй хүдэлэгты гэжэ хэншье баадхадаггүй ааб даа. Теэд түрэл үйлэдбэриеэ манай дэмжэхгүй hаа, хэжүү тэрэнээ хэн ерэжэ юумыемнай хэжэрхихэб? Иигээд лэ хахад жэлэй туршада шахуу хэмhээ үлүү хүдэлхэ саг гарадаг. Зун-намарай хэдэн hарын туршада илангаяа шахардуу, тухашаруу байдалда ородогбди. Республикын ажахынуудhаа мал таhалгарягүй асаралгын харюусалгата хаhа ерэдэг ха юм, — гэжэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай үүсэлэгдэhэн мал түрүүлэн бүйлүүлдэг заводой мастер Б. Б. Шункова хөөрэнэ.

Эндэхи хүдэлмэришэдэй 60 процентнь шахуу эхэнэрнүүд юм. Зун-намарай үедэ таhалгарягүй үйлэдбэридэ ээлэгдэhэн эхэнэрнүүдтэ ямар хаб? Үйлэдбэриньшье амар бэшэ. Малай ами таhалжа, түрүүшын болбосоруулга хэлгэдэ түбhэн хүн дадажа, хүдэлжэ шадахагүй ха юм. Мал үүсэлэгшэдhээ бусад үйлэдбэринүүд сэхэ дулдыдадаг.

Эдэмнай консервна заводто, колбасна цехтэ түүхэй эд дамжуулан үгэгшэд бшуу. Коллектив тиимэшье ехэ бэшэ. Мал үүсэлдэг цехтэ 94 хүн хүдэлнэ.

Ажахынуудhаа малай илангаяа олоор ородог халуун хаhада малые гарзаhуулангүй, удаан байлгангүй, шанер hайнтайгаар үүсэлжэ, гүрэнэй түсэб, даабари дүүргэхын түлөө тэмсэл дэлгэрнэ гээшэ. Энэл харюусалгата хаhада хүдэлмэрилэгшэдые худалдаа наймаанай, ажаhуудалай хэрэглэмжын талаар хангалгада онсо анхарал хандуулагдана гээшэ гү гэhэн асуудалтайгаар заводой директор Г. Г. Санеевтэ хандабабди.

— Хангалтагүй хангалга гэхэ гү, али хангалга огто үгы шахуу гэбэл алдуу болохогүй. Эхэнэрнүүд, өөhэдөө hайнаар хэлээд үгэхэл, — гэбэ.

— Булта бидэ үхибүүдтэйбди. Ясли, саадайшье, hургуулиин наhанайшье үхибүүд байха. Тэдээнээ орой үдэшэлэн лэ харанабди. Би үглөөнэй 7-hоо ерээд, үдэшын 8 сагта гаража ошонob. Эдеэ хоол бэлдэhээр байтар, нойрсохо саг дүтэлшэхэ. Гэбэшье энээндэ гомдохоёо hанана бэшэбди. Ажалhаа гаралгандаа магазинда ороходош, хилээмэн, hүн байдаггүй. Байгаашье hаа, хара хилээмэн... — гээд мастер Шунковагай эхилхэдэ, бригадир Л. А. Закрятина дэмжэнэ:

— Анхан, таба-зурагаан жэлэй саана ха, посёлогтомнай дежурна магазин үглөөнэй 7 сагhаа хүдэлдэг hэн. Эртэ бодоод, хэрэгтэй юумэеэ абаад, гэртээ абаашажархихаш. Мүнөө эндэмнай хүдэлдэг эдеэ хоолой 93-дахи магазин 9-hөө тайлдена. Тиихэдэ БМДК-гай, мелькомбинадай дэргэдэхи магазинууд 7 часhаа нээгдэдэг байха юм. Юрэдөөл заб да сулөөгүй энэ хаhадамнай саг зуурын магазин гү, али киоск нээхын аргагүй юм гү? Бусад томо предприятинуудай дэргэдэ байдаг бэшэ гү? Хилээмэ, бүүлхын зүйлнүүдэй, хаа-яа полуфабрикадуудай байгаа hаань, ямар hайн hэм... Жэшээлхэдэ, котлетэ абаашаад, хүүгэдтээ шараад эдюулхэдэ зохид. Угайдхадаа, забhарлалайшье үедэ магазин гүйжэ ошохын аргагүй. Таhалгарягүй үйлэдбэри... Теэдшье цехэй начальнигай бэшэмэл зүбшөөл хэрэгтэй. Орёо ааб даа. Проходнойдо ходо шалгалта...

Эдэнэй байдалые бодотоор ойлгомоор. Ганса бэе эхэнэрнүүд бэшэ, үхибүүдтэй, гэр бүлэтэй гээшэл. Захилай стол комбинадта ёhын тэдысэ эмхидхэгдэнхэй. hэра соо нэгэ удаа хангадаг юм. Тиихэдээшье хэрэглэмжэдэ hайн ородоггүй загаhанай консервэ, лапша гэхэ мэтэ «нэмэлтэтэйгээр» худалдагдадаг.

hүүлэй жэлнүүдтэ посёлогой ургаха тума хүн зониие хангалгань hайжарха ёhотой аад, урданайхиhаа доройтоо. Тодо жэшээнүүд бии. Хэрбээ промышленна эд бараанай 32-дохи магазинда «Трикотаж», «Обувь» гэhэн таhагууд бии байhан, hаа, хэдэн жэлэй саана ондоо тээшээ абаашагдаа hэн. Эгээл шухаг хэрэгтэй эд бараан эндэ байдаг шуу.

— Баhал табилта абажа, город ошоходош, бүхэли үдэр haладаг. Тээд үхибүүдээ нюсэгөөр ябуулхагүй ха юмши, — гэжэ эхэнэрнүүд сүхэрэлдэнэ.

hүүлэй гурбан жэлэй туршада эндэ парикмахерска огто хүдэлөөгүй. hаяхан эндэхи бани соо хоёр парикмахер хүдэлдэг болобо. «Үдэшэлэн орой ажалhаа гараад, урдихань бэрхэтэй. 8 час болотор ха юм. Теэдшье hайн байра соо түбхинүүлхэдэнь яанаб? Үзэмжэгүй, ядуу бишыхан таhалга соо эхэнэрнүүд, эрэшүүл нэгэ доро үhэеэ заhуулнэ», — гэжэ Л. Н. Потапова ажаглалта хэзд, саашань үргэлжэлүүлнэ. — Баниин хүдэлмэриин график таарамжагүй. Зарим сүлөө субботонуудта (үсөөн ааб даа) гэртээ гү, али дачадаа ажаллаад, амаралтын үдэр бэээ сэлмээхэ гэхэдэшни, хаалгатай байна. Ямар гэжэ буруу гурим гээшэб? ЖКО-дошье нэгэтэ бэшэ хандаhан байхабди».

— Хангалгын уруугаа орохые ойлгохын тула холо ошолтогүй. 4-дэхи столовын филиал анхан эндэ хүдэлдэг hэн. Хаа-яа эдеэлхэеэшье ороходо, эдеэ хоолой зарим зүйл худалдан абахадашье, аятай бэлэйл. Колхоз, совхозуудhаа мал ашажа асарhан жолоошод, наймаалагшад, hургуулиин үхибүүдшье түрэлхидэйнгөө үгыдэ орожо хоолhодог hэн. Мүнөө аяар холын райо нуудhаа ерэhэн жолоошод мадаа тушаагараа бүхэли үдэртөө хооhоор шахуу үнгэргэнэ. Үгышье hаа, ашатай малаа мөөрүүлhээр, маарууллhаар шэрээд лэ, дүтын столово бэдэрээд ябашаха. Үлүү түлишэ галдагдана. Зүйтэй гээшэ гү? Үгы ааб даа, — гэжэ үйлэдбэриин таhагай инженер-технолог В. М. Ройтберг ажаглалтаяа хэлэбэ.

Комбинадай мэдэлэй 8-дахи ГПТУ дүүргээд, эндэ үлэжэ хүдэлэгшэд тон үсөөн юм. Ажабайдалда хабаатай юрын асуудалнуудай шиидхэгдэдэггүй байхадань, залуушуулые тогтоохонь бэрхэтэй.

Тус заводойхид амаралтын үдэрнүүдгүйгөөр ажаллана гээ hэмди. Магад амаралтануудтай цехэйхид худалдаа наймаанай, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар гомдолгүй юм аа гү гэhэн бодолтойгоор шубуу үүсэлдэг цехтэ оробобди.

— Юу хэлээбтөө! hайн юумэн үгы. Ядахын сагта хилээмэ, hүөр hайнээр хангахеяа яана гээшэб? — гэжэ цехэй бригадир Н. Т. Богидаева абаhаар хэлэбэ.

— Ательегэй хүдэлмэрилэгшэдэй hэра соо нэгэ дахин айлшалдаг hаань, арсахагүй hэмди. Захил хээд, хубсаhанай хэр тааранье үзэхээ ерэхэдэнь, мүнгэеэнь түлэхэ байгаабди. Гуталаа заhуулхаяа асарагты, мастер ерэхэнь гээ hаань, баярлахаар бэлэй. Хубсаhа хүнэр, оро дэбдихэрэй зүйлнүүдые сэбэрлэлгэдэ тушаагты гээ hааньшье, нэгэшье хүн хэрэггүй гэхэгүй... — гээд, нэгэнэй hанаата болоходонь, нүгөөдэнь hанаа алдажа, таhа дүүрэбэ:

— Предприятиин дэргэдэ бишыхан магазиншье нээхэ гүйлтын бэелүүлэгдээ hаань, болоол даа.

«Бурятскмясоагропром» нэгэдэлэй кадрнуудай болон ажаhуудалай талаар дирекц-

ТАСС · АПН

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ

ПРЕСС-БЮРО

ХАНИНА-РАЙМНАЙ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

Зүүн Словакиин Бардеевэ хотын «Яс» комбинадта эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй хэдэн арбаад янзын моодно гуталнуудые оёдог юм. Спортсменүүдтэ оёдоһон гутал, тэрэ тоодо элдэб янзын хүнгэн «кроссовконууд» хүнүүдтэ илангаяа ехээр һайшаагдадаг.

Тус комбинадай продукциин чехословак гуталшадые бүхы дэлхэй дээгүүр хэдэн жэл суурхуулжа байһаниинь гайхалгүй. Комбинадай гадаадын худалдаа наймаанай партнернуудай тоодо жэл бүри хэдэн миллион паар туфли худалдажа абадаг хэдэн арбаад оронууд оролсоно. Бэлэн продукциин хахадһаа ехэ хубиинь Советскэ Союз, мүн СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронууд худалдажа абадаг юм.

70-аад онуудай эхеэр байгуулагдаһан предприятиин арбаһаа үлүүтэйхэн жэл соо һайн шанартай продукци иимэ ехэ хэмжээгээр бүтээдэг болоһониинь гайхалтай. Эндэ хэдэн шалтагаанууд бии. Эдэнь гэбэл, республикада гутал үйлэдбэрилгын алдарта ёһо заншалнууд, эрдэм-техникын дэбжэлтын һүүлшын туйлалтануудые эрхэтэйгөөр хэрэглэлгэ, лицензиин талаар бэелүүлэгдэдэг бодомжотой зүб политика мүн болоно. Партизанск хотодохи арһанай болон гуталай промышленностиин эрдэм-шэнжэлгын институдтай комбинадай үрэ түгэс харилсаа холбоо бэелүүлдэг байһаниинь ехэ туһатай байдаг.

Тобшолон хэлэбэл эрдэмтэдэй болон хүдэлмэришэдэй хамтын оролдолгоор «магнетик» түхэлэй гутал оёгдодог болонхой.

Түрүүшээр харахада, эхэнэрнүүдэй нарин гоё эдэ сандалинууд бусадһаа юугээрэешье илгардаггүй. Харин бүри дүтэ барлад, хаража үзэхэдэ тусхай хэлбэритэйгээр оёгдонхой, зарим газартань бишыхан магнидууд һуулгагданхай юм. Иимэ гутал үмдөөд ябахада, шуһанай дараса доошолдог, толгойн үбдэхэнь бараг болодог гэжэ Партизанскын арадай элүүр энхын институдай болон Оломоуцын университедэй медицинскэ факультедэй шэнжэлгэнүүд харуулһан байна.

«Тренчин — моодын хото» гэһэн һүүлшын выставкэ дээрэ иимэ түхэлэй сандалинууд түрүүшынхеэ табигдажа, олониитын һонирхол ехээр үүсхээ һэн. Худалдаа наймаанай эмхинүүдшье захил хээ юм. Байгша оной квартал бүхэндэ 30 мянган паар шэнэ гутал тэдэ абаха болоо.

Совет захилшадай хаража үзэхын тулада дурадхагдаһан, худалдаанда эльгээгдэхэ чехословак продукциин тоодо шэнэ түхэлэй сандали оруулагдаа юм гээд нэмэлтэй.

Александр ЯКОВЛЕВ,
(ТАСС-ай корр).
Братислава.

УЛАСХООРОНДЫН ТЭМДЭГЛЭЛНҮҮД

...Н БА ...ЖЭЖЭ БАЙГАА ОРОНУУД

2

...льна Ассамблейн Нью-...до байһан ээлжээтэ сесси ...зөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ. ... хэрээ бодол тодор-...улала шиидхэбэринүүдэй ...гдээ. Хүгжэжэ бай-...нэн түрүүн бүлэг-...ддагүй хүдэлөөнэй Ха-...VIII конференциин доку-...бигдэһэн эрилтэнүүдые, ...ба хүгжэлтын шэглэлээр ...холбоотой алхамуудые ...ю.

... шиидхэбэринүүдтэл ад-... эб найрамдал болон ... хангалгын бүгэдэ нии-...үүлха тухай асуудалые ... зүйлдэ оруулха гэһэн ...дай дурадхалые тэдэнэр ...һэн байгаа. Уласхоо-...най эб эеые таһалалга, ... буу зэбсэгүүдые үргэ-... хүгжэлтэ дэбжэлтэ-...шээл түбэгүүдые уша-... эрхэ сүлөөтэй болоһон ...рилэгшэд тэмдэглэнэ. ... үрдилдэн бүтээлгэ гол ...нүүдые дарлан мүлжэл-...бологдодог байна.

... экономическа аюулгүй ...үүдтэ - сүлөөлэгдэһэн ...о анхаралаа хандуулдаг ...отой ааб даа. Эдэ гү-...ын ехэ доройтон унал-... ООН-ой жэлэй ээл-... материалнууд элир-... Хүгжэжэ байгаа оронуу-... хубиин экономико огто ...эхэ гү, али үнгэрхэдөө ...байна гэжэ тэмдэглэлтэй. ...дата бүлэглэлнүүдтэ ха-...үүд газаашань гаргажа ... гадаадаһаа худалдажа ...үүдэй хоорондохи тэн-...шэ бэшэ байһанһаа улам-...иард долларой үри шэ-...айгаа. Бүридхэлдэ абал-...жээлэшэгүй ехэ бай-... 120 миллиардһаа дээшэ ...оо. Түүхэй эд товарай ...аһан дээрэһээ 1985 ондо ...жа абаһан юумэнэйнгээ ...оо 25 процентээр үлүү ...дэл хэрэгсэлнүүдые га-... батай болоо.

... уламжалан, иимэ оро-... үри шэри 1 триллион ...а. Энэ үри шэриин тү-...ые түлэлгэ үритэй оро-...ые улам хүшэр байдалда ...ажа үгэдэг баруунай ...ээ айхабтар ехэ хэмжээ-...олзо ороно. Хэрбээ 1981 ...ын 7 миллиард доллар ...аань, 1985 ондо 73 мил-... түрөө. Баруунай зарим ...үүдэй үри шэриин ашаар ... гэхэдэ алдуу болохо-... ээл ехээр олзотоно. ...хын неосэнүүдэй улас-... «ашаг олзын» 6,1 про-... байһан һаа, 1985 ондо ...нт болобо.

... шэркин, капиталай зарим ...асуудалаар сесси дээрэ ... хөөрэлдөөнүүд боло-...рбээ үмсын банкнуудай ...ые хүсөөгүй һаань, үри ... шиидхэхын түлөө ха-...һанаа мэдэрхыень урь-... оронуудай правительст-... гол тогтоолые хүгжэ-жэ байгаа оронууд абаа һэн. Энэ асуудалые шиидхэхэ арга боломжонууд үргэн ехэ байна. Хүгжэжэ байгаа оронуудай үри шэриие хизаарлаха, һулаар хүгжэһэн оронуудай аша туһада онсо хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, үридэ орогшодой эд бараае худалдаха урьһалгашадай дэлгүүрнүүдые нээхэ гэхэ мэтэ асуудалнууд болоно.

Хүгжэжэ байгаа оронуудта хүндэгүй болоһон МБРР-эй ба МВФ-эй оршондо үри шэркин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ баруунай оронуудай найдуулганууд мүртэй нүлөө үзүүлнэгүй гэжэ юрэнхы хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдээ. МВФ хадаа империализмын мүнгэн һангай жандармын үүргэ дүүргэнэ. Гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ гаргашануудые хороохоной, гүрэнэй мүнгэ зөөри һомологонуудһаа арсаһанай, өөһэдынгөө валютын сангые доошолуулһанай, хэрэглэмжын эд бараанай ба хангалгын сангые дээшэлүүлһэнэй ашаар лэ гадаадын худалдаа наймаанай болон мүнгэн һангай дутагдалые усадхаха эрилтэ үридэ ороһон оронуудай урда табина.

«Империализмын дарлалта мүлжэлгэ доро байдаг хүгжэжэ байгаа оронууд 80-яад онуудай эхиндэ илангаяа ехэ үри шэридэ ороһон байна,— гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Э. А. Шеварднадзе ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ һэн. — Тиигэжэ тэдэнэр нэгэ триллион шахуу долларой үри шэридэ хүрмэгдэшоод байнхай. Дэлхэйн хүн зоной, мүн неосэнүүдэй, ерээдүйн дэлгүүрэй гол хубиин оршодог районууд илангаяа ехээр экономическа аюул усалда ороһон байна». Эндэ империализм хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдые дарлан мүлжэжэ, ехээр баяжаха гэһэн политикаа бэелүүлһээр. Тиимэһээ үри шэри тухай асуудалаар сесси дээрэ дэлгэрэнгы тогтоол баталан абажа болоно. Энээнэй үндэһөөр үри шэридэ ороһон олохон оронууд ажал ябуулгаа хүтэлбэрилхэ аргатай болохо. Эндэ социалис гүрэнүүдэй туһаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэжэ, хүгжэжэ байгаа оронууд тохёолдоһон байдалые үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө тэмсэнэ.

Хашалта харшалалтын, ...үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын политикые буруушааһан үгэнүүд Нью-Йоркдо үргэнөөр соностоно. Америкын зонхилхы бүлэгөөрхид Никарагуада эсэргүү ябуулгануудаа үргэдхэнэ. Иимэрхүү ябуулганууд Ливи болон Перуда, Зимбабве болон Кубада, Кампучи болон Иранда эсэргүүгээр бэелүүлэгдэдэг байгаа, мүнөөшье бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ делегадууд уридшалан һануулна.

Тобшолбол, ООН-ой Генеральна Ассамблей дээрэ уласхоорондын шэнэ гурим болон хүгжэлтые хангадаг гүрэнүүдэй уласхоорондын экономическа аюулгүй байдалай бүхы асуудалнуудаар үргэн ехэ хөөрэлдөөн боложо байна. Тэрэнэй үрэ дүнгүүд 1987 ондо Ассамблейн удаадахи сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой уласхоорондын экономическа аюулгүй байдалай талаар ООН-ой Генеральна секретариин тусхай элидхэлэй үндэһэ һууринда табигдаха ёһотой.

Бусад олон асуудалнуудтал адли, энэ талааршье социалис болон хүгжэжэ байгаа оронуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй аша туһада таараладан зохилдоно.

Иван ИВАНОВ,
экономикын эрдэмэй доктор,
профессор. (АПН).

АФГАНИСТАНДА ЮУ ХАРААБИБ

1978 оной Апрелиин революциин һүүлээр үнгэрһэн найман жэлэй туршада Афганистанай хүгжэлтын хойноһоо анхаралтайгаар адаглажа байдагбди. Түрүүшынхеэ 1979 оной август-сентябрь һаранuудта, һүүлшынхеэ недондо жэлэй октябрь һарада тэндэ ошоо һэм. Өөрынгөө нюдөөр хараһан юумэн тухайгаа би бэшэдэгби.

Революциин урда тээ Афганистанай хүн зон 15,5 миллион шахуу байһан. Энэ орон болбол эгээл гээгдэнги оронуудай нэгэн гээд ООН-до тоологдодог байгаа. Харин США-гай президент байһан Ричард Никсон «дунда зуун жэлэй музей» болгожо, Афганистаниие байһан хэбээрнь орхихыеншье дурадхаһан юм гэдэг.

Революциин урда тээхи арбан жэлэй туршада оройдоол 5,5 мянган афганец уншажа, бэшэжэ һураһан байгаа ха. Уушханай ханяадан, сагаан сэсэг, хумхаа үбшэнгүүдээр үбдэжэ, олон мянган хүн наһа барадаг байһан. 15 мянган хүн зондо оройдоол 1 врач хүрэдэг байгаа. Эмнэлгын түлбэритэй һэн тулаань, хүн зоной ехэнхи хубинь медицинскэ ямаршье туһаламжа абаха аргагүй һэн. Афганецууд дунда зэргынь 42 наһа наһалдаг байгаа.

Феодальна ажахынууд Афганистанай экономикын үндэһэ һууринь байһан. Газар хүлһөөр абаһанайнгаа түлөө феодалнууд болон помещигүүдтэ суглуулһан ургасынгаа ехэнхи хубиие тарияашад түлэхэ баатай болодог һэн. Промышленностьда хүдэлмэриин саг 12—14 час үргэлжэлдэг һэн. Амаралта, пенси тухай ойлгомжонууд байгаагүй.

Афганистанда 20 гаран элдэб үндэһэ яһатан тоологдодог. Тэдэнэй дунда пуштунууд, таджигууд, узбегүүд, хазарейцүүд, туркменүүд, белуджинууд болон бусад үндэһэ яһатан бии. Революциин урда тээ ондо ондоо үндэһэ яһатанай хоорондо хяраалдаан болодог һэн.

Апрелиин национальнодемократическа революциин илаһанай һүүлээр байдалынь үндэһөөрөө хубилаа юм. Афганистанай түүхэдэ түрүүшынхеэ арад зон өөһэдынгөө кандидадуудые засагай элдэб зургаануудта һунгана. Политика бэелүүлхэдэ хабаадаха эрхэтэй болоо юм. Эхэнэрнүүд гүйсэдхэхэ ба хуули гаргаха зургаануудта хүдэлнэ.

Бүхы провинцинуудай, бүхы үндэһэ яһатанай болон угсаатанай түлөөлэгшэд үе-үе болоод ниислэл хотодо сугларжа, шухала, тэрэ тоодо гүрэнэй удха шанартай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг.

Бүри революциин урда тээ Афганистанай Арадай-демократическа парти национальна политика тухай асуудалые зүблэхэ зүйлдэ табиһан юм. Мүнөө энэ политикань бэелүүлэгдэжэ байнхай. Ехэшье, багашье бүхы арадуудта, бүхы үндэһэ яһатанда политическа, социальна, экономическа болон соёлой талаар адли тэгшэ байдал хангагдана. Бага үндэһэ яһатан түрүүшынхеэ өөрынгөө хэлэн дээрэ һураха аргатай болоо. Гүрэнэй хэлэн болодог дари болон пушта хэлэнүүдые тэдэнэр үзэхэ аргатай. Һурагшад болон студентнэрэй тоо хэдэн дахин олошороо. Бүхы орон дотор үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэл үргэдэнэ. Революциин жэлнүүдтэ 1,5 миллионһоо дээшэ афганецууд уншажа, бэшэжэ һураа.

Соносхогдоогүй дайнай боложо байгаашье һаань, орон урагшаа батаар дабшана. Найман жэлэй туршада 60 индустриальна томо проект бэелүүлэгдээ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 50 процент, барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэ 5 дахин ехэ болоо, транспортын хүсэн арба дахин дээшэлээ. Эрхэтэдэй дундуур олзо доход нилээд ехэ болоо. Поликлиникэнүүд болон амбулаторинуудай тоо 1,5 дахин, больницануудай тоо — 80 процент, врачнарай тоо 70 процент олошороһон байна.

Һүүлэй табан жэлдэ 849 янзын номууд болон брошюранууд 33 миллион хэһэгээр барлагдан гараа.

Мүнөө жэлдэ республикын социально-экономическа хүгжэлтын түрүүшын табан жэлэй түсэб баталан абтаа юм.

Табан жэлэй түсэб дотор ехэ, тиибэшье яһала бэелүүлэгдэмээр зорилгонууд табигданхай. Тэдэниие бэелүүлхэдэнь социалис гүрэнүүд, нэн түрүүн Советскэ Союз залуу республикада ехэ туһаламжа үзүүлхэ юм.

Арвид РУНДБЕРГ,
швед уран зохёолшо.
(АПН).

ПАКИСТАН. Олоной хабаадалгатай митинг Карачида болобо. Политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө шорон түрмэнүүдтэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые дары сүлөөлхэ, ёһотойл демократическа үндэһэ һуури дээрэ парламентын шэнэ һунгалта үнгэргэхэ эрилтэ тэдэнэр табиһан байгаа.

Демократиие һэргээхын түлөө хүдэлөөнэй үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн правительствэдэ зүрюу харша ябуулга улам эршэдэжэ байна гэжэ тэрээндэ хабаадагшад тэмдэглээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: митингдэ хабаадагшад.

АФП—ТАСС-ай телефото.

МНРП-гэй ЦК-гай УРЯАНУУД

УЛААН-БААТАР. Агууехэ Октябриин социалис революциин 69 жэлэй ойдо зорюулагдаһан МНРП-гэй ЦК-гай Уряанууд эндэ толилогдобо. СССР-эй ленинскэ эб найрамдалта гадаадын политика, бүгэдэ ниитын эб найрамдалые, совет болон монгол арадуудай хоорондохи хани барисаае хамгаалха, бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн тэрэнэй дурадхалнууд, үүсхэлнүүд эдэ Уряанууд соо халуунаар һайшаан дэмжэгдэнэ.

МНРП гэй ЦК-гай Уряанууд дэлхэйн социализмын, пролетарска интернационализмын хүндэлэлэй үреэлээр нээгдэнэ. Монголой коммунистнуудай үмэнэһөө МНРП-гэй ЦК республика дотор социалис байгуулалтада хабаадажа байһан Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые амаршална, Совет болон монгол арадуудай хэтын хани барисаан МНР-эй бэеэ дааһан байдалай, һалбаран хүгжэлгын найдамтай эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

СОВЕТ МЕДИГҮҮДТЭ—БАЯР БАЯСХАЛАН

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинын национальна Антарктическа управлени мэдүүлгэ дэлгэрүүлэн тараагаа. Антарктидадахи «Беллинсгаузен» гэжэ шэнжэлэлгын станцида хүдэлдэг совет врачнуудта гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэжэ байһанаа тэрээн соогоо мэдүүлнэ. Ушарынь гэхэдэ, тэдэнэр аргентин эдир хүбүүн Марсело Берардо гэгшын ами наһые абарһан байгаа. Мухар гэдэһэнэй үбшэндэ дайрагдаһан эдир хүбүүн Аргентинын «Эсперанса» гэжэ научна станци дээрэһээ самолёдоор тиишэ абаашагдаа һэн. Энэ станциин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ эсэгэтэеэ хамта эндэ байһан байгаа.

Операци амжалтатайгаар хэгдэжэ, Марселын бэень һайжаржа байна.

ҮНЭН ЗҮБ МЭДЭЭСЭЛ АБАХЫЕ ХҮСЭНЭ

Мэдээжэ журналистка, «Асахи» газетын редколлегиин гэшүүн Мицуко Симомурын номые «Асахи симбуся» хэблэл барлан гаргаба.

— Һүүлдэнь амяараа ном боложо гараһан, «Американхид Советскэ Союз тухай» гэһэн репортажнуудые «Асахи» газетын хуудаһануудта 1983 ондо толилхоёо, СССР-һээ иимэрхүү темэдэ репортажнуудые бэшэхэб гэжэ һанаагүй һэм,— гэжэ М. Симомура хэлэнэ. — Харин репортажнууд соо табигдаһан асуудалнууд тухай совет хүнүүдэй һанамжануудтай танилсуулхые гуйһан уншагшадай олон тоото бэшэгүүдэй редакцида ерэдэг болоходо, энэ гуйлтые дүүргэхэ зэргэтэйб гэжэ ойлгоо бэлэйб.

М Симомура репортажнуудайнгаа суглуулбариие ехэ томоотой ном гэжэ тоолоно. Тэрэнь олон юумэн тухай бодожо үзэхые, зарим нэгэ юумые шэнээр хаража үзэхые баадхана. СССР соогуур ябаха үедөө авторай совет хүнүүдтэй уулзажа, нюуса далдагүйгөөр хөөрэлдэһэн тухай 70 гаран репортаж номдо оруулагданхай. Эдэнь болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ совет арадай дабажа гараһан айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүд тухай дурсалганууд, мүнөөдэрэй шиидхэгдээгүй асуудалнууд, уласхоорондын байдал түшаа бодолгонууд болоно. Хүн түрэлтэндэ тохёолдоһон ядерна дайнай аюулые яажа зайсуулан сарахаб, газар дээрэхи хүнүүдэй мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэнэй эбтэй, энхэ тайбан ажаһуухын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гээд һанаагаа зобожо байһан тухайгаа совет хүнүүд мэдүүлнэ.

«Совет хүнүүд Америкэ тухай» гэһэн ном болбол шэнэ юумэ нээһэн ном болоно, гэжэ Мицука Симомура хэлэнэ. Токиодо үмсын университедтэ һуража гараһан, Нью-Йоркын аспирантура дүүргэһэн тусхай мэргэжэлтэй журналистка США тухай, бизнес болон бизнесменүүд тухай, япон-американ харилсаанууд тухай хэдэн номуудай автор юм. Тиин япон ба американ газетэ, журналнуудһаал СССР болон совет хүнүүд тухай мэдэжэ абаха аргатай байгаа. Тэндэнь совет орон, тэрэнэй арад тухай хазагайруулагдаһан мэдээсэл үгтэдэг байһан ааб даа.

Совет арад авторта түрүүшын нээлтэ болоо. СССР ошохоёо байхадань, уулзалганууд үсөөн байха, нюуса далдагүй хөөрэлдөөн юрэл болохогүй гээд олохон хүнүүд тэрэниие айлгаа ха. 70 хүнтэй уулзажа хөөрэлдэхэ гэжэ түсэб табяад, хэрбээ угайдхадаа арбаадшье хүнтэй хөөрэлдөө һаамни, һайн бэлэй гэжэ автор найдаһан байгаа. Үнэн дээрээ тад ондоо юумэн болоо. Партиина болон гүрэнэй ажал ябуулагшадһаа эхилээд, хүд[illegible]шэд, студентнэр, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүрэтэр наяад шахуу хүнтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байна. Совет хүнүүд үйлсэдэшье, гэртээшье, хүдэлмэри дээрээшье, ресторандашье дуратайгаар хөөрэлдэдэг байшоо.

Элдэб газарнуудһаа СССР ба совет общество тухай абаһан ойлгомжонуудынь авторай өөрынгөө нюдөөр хараһан юумэндэ таарахагүй байшоо гээд үнэн сэхэ журналистка тэмдэглэнэ. Тиигээд тэрэ ажаглалтануудаараа хубаалдана.

«Совет обществодо жинирэй хүнүүд эрхэ сүлөөгөо хаһагданхай гээд баруунай оронуудта баталдаг. Харин минии һанахада, энэмнай тогтонижонги, түбшэн байдалтай общество мүн,— гэжэ М. Симомура бэшэнэ. Хүдэлмэригүй үлэхэб, квартираһаа намнуулхаб, үтэлхэдөө пенсигүй үлэхэб гэжэ совет хүнүүд айдаггүй». Автор совет хүнүүдэй Эхэ орондоо дуратай байһыень, хэрэгтэй болоо һаань, Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн байһыень тэмдэглэнэ.

Совет-американ харилсаанууд, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэ тухай асуудалнуудта харюусахадаа, совет эрхэтэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе ходо һанаандаа оруулна гээд автор анхаралаа хандуулна. Энэнь дэмы бэшэ. Советскэ Союз 20 миллион хүнөө энэ дайнда алдаһан байгаа бшуу. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ США 400 мянган хүнөө алдаа. Совет арадай энэ хүшэр дүй дүршэлые хараада абаагүй һаа, мүнөөнэй Советскэ Союзые зүбөөр ойлгохын аргагүй гэжэ номой автор тоолоно. СССР-тэ жинирэй хүнүүдшье, правительствэшье шэнэ дай хүсэдэггүй.

Репортажнуудай суглуулбариие сасуулалгануудай ном гээд нэрлэжэ болохо. СССР ба США соогуур ябахадаа, суглуулһан баян материалай үндэһэ һуури дээрэ мүнөөнэй туйлай шухала асуудалнуудта СССР-эй болон США-гай хайшан гэжэ хандадаг тухай зэргэсүүлжэ үзэнэ.

СССР-тэ хараһан, дууляһан бүхы юумэнһээ автор ямар тобшололнуудые хэнэ хаб?

Советскэ Союзые муушалхаяа болижо, совет бодото байдалые анхаралтайгаар шэнжэлжэ, ниитын ондоо байгуулалтатай оронтой хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөхэ замуудые бэдэрхэ хэрэгтэй гээд М. Симомура онсолон тэмдэглэнэ.

СССР болон совет арадай ажабайдал тухай үнэн зүб мэдээсэл абахые Япон олониитэ хүсэнэ. Үнэн сэхэ репортажнуудайнь түлөө баярые хүргэһэн бэшэгүүдэй газетын редакцида болон журналисткада олоороо ережэ байһаниинь энээн тухай гэршэлнэ.

Алексей ПАНТЕЛЕЕВ,
АПН-эй тусхай корр.
Токио.

ГУНИГТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ХҮН—УЛААН ДЭБТЭРТЭ

Арсалан охэ суглаа зарлажа, ой тайга соогуур, хада уулануудаар, далайнууд соо ажамидардаг ан амитад тэрээндэ суглараба. Гурба наһатай болобошье, һабараа боолгоһон, зогдор дэлһэнэйнь бууралтаһан дээрэһээ ангуудай хаан хүгшэрүү зүдэрүүгээр харагдана.

Удамаршамнай яатараа зүдэршоо гээшэб, гэлдэжэ, суглараагшад толгойнуудаа һэжэрэн гайхалданад.

— Эхилхэ болоо хабди даа, — гэжэ арсалан үгэ абаба.— Тохёолдожо байһан онсо байдалые зүбшэн хэлсэхын тула би таанадые урипан байнаб. Хүнүүд галзууран дошхорооод байна. Тэдэ бидэниие хайрагамгүйгөөр хюдана. Олохон ан амитад Газарай нюруу дээрэһээ үндэһөөрөө үгы болоо. Хэрбээ өөһэдыгөө аршалан хамгаалхын тула дары хэмжээнүүдые абаагүй һаа, бултадаа хосорон һалаха туйлдаа хүрэжэ байнабди.

— Хүнтэй тэмсэхын аргагүй,— гэжэ Крокодил тэрэниие дэмжэбэ.— Тэрэ түгэс зэбсэгжэнхэй. Манай түрэлтэн бултадаа шахуу хюдагдажа, ботинканууд, сүүмхэнүүд болгогдожо байна.

— Загаһа баридаг суднанууд океан далай соогуур олоороо тамарна, тэдэнэрһээ бэеэ нюухын аргагүй,— гэжэ Треска загаһан хэлэбэ.— Бидэ үшөө гурбан жэл соо амиды ябахадаа болохобди:..

— Бидэнэй ондоо түбиһөө ерэһэн юумэдэл, али бүхы тусхай газарнуудые, заповедникүүдые байгуулна,— гэжэ Шимпанзе бүрд гэбэ.— Хэрбээ һайн зоопаркда тудабал, амиды мэндэ гаралсахал-хабди.

— Энэмнай бэһаһан ябадал гээшэ,— гэжэ Питон шииганаба.— Тэдэнэр өөһэдөө бидэниие хюдаад, һүүлээрнь үйхэй бололдоно. Байгаалиие сахин хамгаалха талаар уласхоорондын хуралдаануудые, зүблөөнүүдые үнгэргэнэ.

— Билдагуушад! — гэжэ Шандаган шааяба.— Тэдэнэй дүүнэр байһыемнай мартажархёо.

Ангууд, шубууд, загаһад солондоно, гэмэрэлдэнэ, сухалдана. Ганцал барянда абтаһан хотошо Нохой Арсаланай хүлнүүдэй хажууда абяагүй һууна. Тэрэ ухаатай сэсэн, гэхэ зуура гунигтай нюдөөр холые хайжадан шэртэнэ. Арсалан тэрэниие һабараараа түлхеэд, нигэжэ хэлэбэ:

— Ши урбагша, юу абяагүй байгаабши?

— Танай үндэр түрэлтэ,— гэжэ Нохой хусажа захалба, — намайе урбагша гэжэ бү нэрлэгты. Үни холоһоо хойшо өөрынгөө дураар хүнтэй ажаһууна бэшэб. Эртын эртэ сагта минии үг гарбалтан хүнэй мэдэлдэ орожо, тэрээндэ албархэдэг юм. Нохойн ажабайдал эли ааб даа...

— Тиигэбэ ябабашье, Танай үндэр түрэлтэ,— гэжэ нохой үгэеэ үргэлжэлүүлбэ,— хүнүүдые дан хэтэрмэ шангаар бү шүүмжэлыт. Хүниие хайрлыт.

— Юу?! — гэлдэжэ, амитадай аймаг дураа гутангяар дүүелдэшэбэ.— Юунэй түлөө хайрлаха болонобибди?

Нохой һабараараа нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршаад, хүнөөр һанаа алдаба:

— Хэрбээ таанад, зэрлигүүд, газетэ уншаа, радио шагнаа гү, али телевизор хараа һаа, ямар ехэ уршаг хойшолонгуудай хүнүүдтэ тохёолдохоёо байһыень ойлгохо һэнта. Хүнүүд айхабтар ехэ буу зэбсэг неосэлоод, өөһэдыгөө хэдэ дахин үгы хэхэдээ магадгүй болонхой. Ядерна һомо хэрэгсэлнүүд, нейтронно бомбонууд, далита ракетэнүүд. Американецууд ядерна һомотой лазер огторгойдо гаргажа, тэндэһээ Газар дээрэхи амитай бүхы юумэ үгы хэхые хүсэнэ гэжэ үсэгэлдэр дуулабаб. Энэ зэбсэгһээ бэеэ нюухын аргагүй...

Бултадаа абяагүй боложо, Нохойе шагнаба. «Хүнүүд юугээ буляалдаа юм?— гэжэ Пантерэ асууба.— Энэ манай хэрэг бэшэ».

— Хэрбээ тэдэнэртэ туһалаагүй һаа, эһоруулагдашагүй юумэн болохоёо байна. Дэлхэй дээрэпээ амитай бүхы юумэн үгы хэгдэхэ,— гэжэ Нохой хэлэбэ. Эгээл тиимэһээ хүниие аршалан абарха хэрэгтэй.

— Ухаатай сэсэн, энэрхы һайхан, тон зүб үгэнүүд лэ! — гэжэ дарья табилдашаба.

— Хүниие Улаан дэбтэртэ бэшэжэ, тэрэниие аршалан хамгаалхые дурадханаб,— гэжэ Арсалан хэлэбэ. — Манай шиидхэбэриие хүнүүдтэ эльгээхэбди. Бидэнэй ямар һайнаар хандажа байһые мэдэжэ абаг лэ.

Галуун һүүлһээ үдэ ходолжо абаад, Нохойдо һарбайба. Нохой амитадай аймагай шиидхэбэриие пальмын набшаһан дээрэ шадаха зэргээрээ моторлобо. Тиин уялгаяа дүүргэһэн мэдэрэлтэйгээр бултадаа тараа һэн.

Энэ шиидхэбэриие дамжуулан барюулхыень Мэлхэйдэ даалгагдаһан байгаа. Суглаан үни болоо һэн. Теэд хүнүүд буу зэбсэгүүдээ түхеэрһээр зандаа. Юрэдөөл, Мэлхэй тэдэнэртэ мүлхиһөөр хүрэжэ ошоодүй хэбэртэй.

Евгений ЧЕРНОВ,
(АПН).

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

АГУУЕХЭ ВОЖДИИН ХҮШӨӨ

Түрүүшын табан жэлнүүдэй мартагдашагүй үе саг һэн. Нэгэдэхи табан жэлдэ республикымнай промышленностиие хүгжөөлгэдэ 20 миллион түхэриг һомологдожо, республика дотор олон барилганууд эхилээ бэлэй. Ганса ниислэл Улаан-Үдэ хотодо паровоз-вагон заһабарилгын завод, мяхаконсервын комбинат, шэлэй завод болон мелькомбинат, хотын электростанци, типографи гэхэ мэтэ томо предприятинууд баригдажа байгаа. Ниислэл хотын хүн зон олошоржо, гэр байра барилгашье эдэбхитэйгээр ябуулагдаа. Хотын шэг шарай жэл ошохо тума хубилжа, олон үйлсэ гудамжануудта гоё гэгшын гэрнүүд жэрын бодонхой һэн. Тиигэбэшье республикымнай ниислэл хотодо Владимир Ильич Ленинэй нангин дурасхаалые мүнхэлһэн хүшөө үшөөл үгы байгаа.

Агууехэ Октябриин социалист революциин 19-дэхи ойн баярта Улаан-Үдэдэ Ильичэй хүшөө бодхоохо гэжэ ВКП(б)-гэй Буряад-Монголой обкомой зууршалгаар «Восстройпуть» трестые эрхилэгшэ С. М. Ивано, парткомой секретарь Ф. Н. Заузолковтой хамта шиидэһэн юм. Ленинэй ордено паровоз-вагон заһабарилгын заводой Соёлой ордоной урда тээ энэ хүшөө тогтоохоор хараалагдаа. Хүшөөгэй композициие зохёохо даабари архитектор П. Т. Фабристовта үгтэбэ. Москва шадар бүтээгдэһэн В. И. Ленинэй 3 метр үндэртэй статуя асарагдаа һэн. Энэ статуяын доодо тээхи пьедесталые 4 метр үндэрөөр, сагаан мрамор холилсоһон бетоноор бүтээхэ гэжэ архитектор шиидхэһэн байна.

Пьедесталье бүтээлгын болон статуяые хабсаралгын хүдэлмэриие М. К. Гредюхинэй хүтэлбэрилдэг бетонщигуудай бригада болзорһоо урид дүүргэһэн алдартай.

1936 оной октябриин 28-да В. И. Ленинэй хүшөө бэлэн болоо һэн. Тиигэжэ ниислэл хотодомнай, мүн республикадамнайшье агууехэ вождиин дурасхаалда зорюулагдаһан түрүүшын хүшөө бии болоһон юм. Тэрэ тон таатай газарта бодхоогдонхой. Сэлэнгэ мүрэнэй алишье эрьеһээ, мүн Хяагта ошоһон харгыһаа хэдэн арбаад километрэй зайда энэ хүшөө харагдажа байдаг.

Хүшөөе нээлгэ баярай оршон байдалда ноябриин 1-нэй үдэр үнгэрөө. Паровоз-вагон заһабарилгын заводой котельнэһээ үгтэһэн дохёогой һүүлээр заводой Соёлой ордоной урдахи талмай тээшэ хотын предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй колоннонууд дабшаба. Суглараһан зон талмай дээрэ багтангүй, ордон тээшэ зурыһан үргэн бетонно гэшхүүр дээрэ зариманиинь зогсоо.

Духовой оркестр «Интернационал» наадаба. Бүхы дэлхэйн коммунистнуудай гимные гүйсэдхэһэнэй һүүлээр, арбан хоёр сагта трестын хабсаралгын участогай парторг В. А. Крылов барилгын 2-дохи участогай начальник А. И. Самарский хоёр хүшөөе хушаһан буд абаба. Суглараһан зоной урда Октябриин революциин вождь, Коммунис парти болон Совет гүрэниие байгуулагша, арадай багша В. И. Ленинэй танил дүрэ харагдаба. Вождиин дүрые РСФСР-эй арадай уран зурааша, СССР-эй Уран зурагай академиин гэшүүн-корреспондент Г. В. Нерода найруулаа һэн. В. И. Ленин трибуна дээрэ олон мянган хүнүүдэй урда үгэ хэлэжэ байһаар мүнхэлэгдэнхэй. Ильич баруун гараа хүн зон тээшэ һарбайгаад, зүүн гараараа пальтогойнгоо энгэр бариад байна. Кепкэ малгайгаа тайлаад, пальтогойнгоо зүүн хармаанда хэжэрхинхэй. Вождиин нюур шарайнь, бүхы бэеын хүдэлсэ тэрэнэй хэлэжэ байһан үгэнүүдые бүри хүсэтэй, бүри найдамтай болгоһондли. Ухаан бодолой, оюун сэдьхэлэй гени арад зондо Совет засаг тухай, арадай гүрэн түрэ тухай хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлые доһолгомо үгэнүүдээр ойлгуулжа байһые скульптор зураглаа гээшэ.

Баярай митингые «Восстройпуть» трестын парткомой секретарь Ф. Н. Заузолков нээгээ һэн. Республикын, ниислэл хотын, трестын, паровоз-вагон заһабарилгын заводой хүтэлбэрилэгшэд митингдэ хабаадаба. Трестын 2-дохи барилгын участогай начальник А. Самарский, ПВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэн П. Макшонов, комсомолой комитедэй секретарь В. Мосолов, мүн бусад хэдэн хүнүүд митинг дээрэ үгэ хэлээ бэлэй. Энэ митинг час хахад сагай туршада үргэлжэлөө һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо 50 жэлэй туршада Буряадай ниислэл хотын эгээн үндэр газарта мүндэлһэн агууехэ вождиин хүшөөдэ хүн зон ерэжэл байдаг. Арадай багшын мүнхэ дурасхаалые хүндэлэн, доро дохин зогсохоёо үбгэн, залуугүй зоридог юм. Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэр, Майн 1-нэй үдэр, Октябриин революциин һайндэртэ хүшөөгэй дэргэдэ зон олоор сугларлдаг заншалтай. Улаан бүдөөр орёогдонхой мүнхэ ногоон жодоо модоной торгон зөөлэн шэлбүүһэдэй һайхан гүрэлөөнүүд, баглаа сэсэгүүд хүшөөгэй дэргэдэ табигдадаг юм.

К. ПОПОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата инженер.

НОМОЙ ТАЛА

«ШҮРЭ ШЭНГЕЭР ҮЛХЭЛДӨӨ»

Базыр Цырендашиевай дуунуудые мэдэхэгүй буряад хүн республика соомнай бии гү? Олондо мэдээжэ «Сэлэнгэ» дууе зарим ород нүхэдшье тордиһогүйгөөр хангюурдажа байгшал.

Харин композиторай дуунуудай шэнэ согсолбори энэ оной сентябрь соо хэблэгдэжэ гараһан аад, номой магазинай таг дээрэ табигдахатайгаа сасуу, одоол һүрд гээд наймаалагдашоо. Иимэрхүү номуудые хоёр мянган бэшэ, ядахын сагта 5000 хэһэгээр гаргаха байгаа гэжэ һанагдана.

«Уянга» гэжэ нэрлэгдэһэн энэ ном соо оруулагдаһан дуунууд барандаа уянгата бэшэ. Ленин тухай, парти тухай, Эхэ орон, комсомол тухай, агууехэ хани барисаан, эб найрамдал тухай гүн ехэ удхатай дуунууд горитой һуури эзэлнэ. Эхэ эсэгэ, Буряад ороной олон нютагууд тухай дуунууд бии.

Гэхэ зуура үни бэшэгдэһэн, түрүүшынь номуудта ороһон нэгэшье дуун энэ согсолбори сооно оруулагдаагүй байна. Тиихэдээ Базыр Цырендашиев имагтал һүүлэй жэлнүүдтэ зохёоһон дуунуудаа согсолбо.

Хүгжэмэй шүүмжэлэгшэд, шэнжэлэгшэд энэ номдо өөһэдынгөө сэгнэлтэ үгэхэ байха гэжэ найдагдана. Тиимэһээ би эндэ гүнзэгы шэнжэлэл хэхэ һэдэлгэ гаргаһагүйб. Зүгөөр захагүй тала шэнги дэлисэтэй дуунуудһаа эхилээд, магтаал, марш, вальс хүрэтэр—аялга нугалбаряараа янза бүриин дуунуудай оруулагдаһые гансата анхархаар.

«Шүрэ шэнгеэр үлхэлдөө» гэһэн Д. Улзытуевай үгөөр бэшэгдэһэн дуунайнь аялга зүрхэнэй шэмшэрмэ байхалха гэжэ хүгжэмшэ бэшэшье һаа, ноотыень дахажа үзөөд багсаагдана:

Нахигар уян бэетэй
Арбан долоотой басаганай
Наринхан сагаан
хүлнүүдээ
Сэрбэлзүүлэн гүйһэншүү,
Нараар халима нажарай
Намжаа нугын дундуур
Нямняа алтан сэсэгүүдэй
Залаа дайран гүйһэншүү
Шүлэгэй мүрнүүд
зүүдэндэм,
Һүниин зоргоор үзэгдөө,
Шүүдэр дээгүүр
мэлмэлзэн,
Шүрэ шэнгеэр үлхэлдөө,—

гэһэн үгэнүүдые уншахада, шүлэгөө зохёожо һууһан Дондогоймнай маһалзан энеэбхилһэн һайхан шарай нюдэндэ харагдахадал гэжэ, сэжэ зүрхэн уяраадхиха юм.

Юрэдөө, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. О. Цырендашиевай дуунуудай шэнэ согсолбори соо ороһон зохёолнуудай ноотые харахада, баһал шүрэ шэнгеэр үлхэлдэһэншүү. Шүрэ шэнгеэр үлхэлдэһэн дуунуудай ондо ондоо аялганууд ээлжээ ээлжээгээр, бэе бэеэ түрин, шэхэндэ ханхинан соностоно...

Ц. ДОНДОГОИ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ШЭНЖЭЛГЭНҮҮД

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Ниитын эрдэмэй институт шэнэ хоёр ном бэрлэжэ гаргаба.

«Дундахи зуун жэлнүүдэй ба мүнөө үеын (XVI — XX зуун жэлэй эхин) Монгол ороной соёл болбосорол» гэжэ нэрлэгдэһэн түрүүшын ном соо буряад эрдэмтэдэй статьянууд суглуулагдан оруулагдаа. Дээрэ дурсагдаһан үе сагай хугасаа соо монгол арадай оюун бодолой болон материальна соёл болбосоролой хүгжэлтын олон ондоо асуудалнууд шэнжэлэгдэнэ. Энэ ном соо Г. Н. Заятуевай, В. Б. Цыремпиловэй, Ш. Б. Чимитдоржиевай, Р. Е. Пубаевай, Г. О. Туденовэй, бусадай статьянууд оруулагданхай.

Удаадахи номынь «Монгол арадуудай түүхэтэ этнографиин талаар шэнжэлгэнүүд» гэһэн ниитэ гэршагтай. Т. М. Михайловай, Б. Р. Зоригтуевай, А. З. Хамархановай, Д. Д. Нимаевай, В. Ш. Гунгаровай болон бусад эрдэмтэдэй статьянууд согсологдон, энэ номдо оруулагдаа. Манай ээрын урда тээхи 1 мянгадахи зуун жэлэй һүүл багһаа мүнөөнэй үе хүрэтэр буряад монгол арадуудай этнографиин олон асуудалнуудта энэ суглуулбари зорюулагданхай.

Түүхын, этнографиин багшанарта эдэ номуудай һонин байхань лабтай.

Х. СОКТОЕВ.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ШАНГА ШАЛГАЛТА ГАРАБА

Дүрэ булялдаалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Абакан хотодо дүүрэбэ. Энэ мүрысөөн залуушуулда шангахан шалгалта болоожо, барилдаанай ехэ хибэс дээрэ гараха харгы замыень заажа үгэдэг юм. Энэ жэлдэ суутай атледүүд — байгша ондо Европын чемпион болоһон С. Магомедов (Красноярск), Бүхэдэлхэйн Универсиадын чемпион В. Казыбеков (Махачкала), СССР-эй Кубогта хүртэгшэ Г. Христофоров (Якад) залуушуулһаа шалгалта абаба.

Барилдаанай ондо ондоо һургуулинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадаһанһаа һонирхолтой шанга тэмсэлэй болоһониинь гайхалтайшье бэшэ. Ушар иимэһээ манай барилдаашадай хабаадалгые яһала урагшатай һайн гэжэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, 14 хүнэй хахадынь өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ ороһон байха юм.

Буряад ороной эрхим бэрхэ барилдаашадай нэгэн — Зүүн Сибириин технологическа институдай студент, спортын мастер Валерий Балдуев өөрсэ янзын арга дүрэтэй байһаараа шалгардаг. Тэрэ барилдажа байһан хүнэйнгөө хүлдэ сахилгаан түргөөр шурган орожо, нэгэнтэ бэшэ тээлмэрдүүлһэн байха. Энэшье мүрысөөндэ нютагайнгаа хүбүүн Василий Миланхановтай уулзахадаа, 2:2 тоотойгоор тэнсэжэ ябатараа, эдэбхитэйгээр добтолжо, илалтын балл абаба. Табан уулзалгадаа илалта туйлажа, В. Балдуев бронзо медаляар шагнагдаа.

«Динамо» бүлгэмэй залуу барилдаашан Гомбо Шагдуржапов бэрхэ барилдаашан боложо ябана. Иимэ ехэ мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадабашье, тунхарингүй мүрысэжэ, тренернүүд болон мэргэжэлтэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Дүй дүршэлтэй байгаа һаа, бүри дээгүүр һуури эзэлхэ аргатай һэн.

Чемпион болоһон Р. Монгуштой (Красноярск) уулзахадаа, 6:0 тоотойгоор шүүжэ ябабашье, хоёрдохи дүхэригтэ эдэбхиеэ һуларуулжа, мүн лэ гурбадахи һуури эзэлбэ. Тиигэжэ тренер В. С. Ивахиновай һурагша СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ.

Спортын мастернууд Андрей Матюнов, Владимир Шестаков (хоюулаа «Динамаһаа»), Анатолий Лезнов, Сергей Пашинский («Урожай») гэгшэд эрхим зурганай тоодо ороһон байна.

— Сэхыень хэлэхэдэ, манай республикын барилдаашад бүхы арга хүргэжэ хэрэглэжэ шадаагүй. Энэнь нэн түрүүн В. Баймеев, В. Миланханов, В. Шестаков гэгшэдтэ хабаатай. Хүндэ шэгнүүртэй Анатолий Лезнов дээгүүр һуури эзэлхэ байха гэжэ хүлеэгээ һэмди,—гэжэ, республикын суглуулагдамал командын тренернүүдэй нэгэн, уласхоорондын классай спортын мастер Мунко-Жаргал Цыдыпов хөөрэнэ.

Мүрысөөн дүүрэбэ. Тренернүүд болон мэргэжэлтэд тэрэнэй дүнгүүдһээ зүб тобшолол хэхэ зэргэтэй. Уласхоорондын классай спортын мастернууд Сергей Замбалов, Борис Будаев, спортын мастер Лубсан Айсуев гэгшэдэй хабаадаа һаань, командамнай дээгүүр һуури эзэлхэ аргатай байгаа гэжэ сэдьхэлээ хонаха ёһогүйбди.

Һуралсалай бэлэдхэлэй үедэ бултадаа хамтаржа, һорилго багаар хээбди. Тренернүүд барилдаашадые бултыень суглуулжа шадаагүй.

Советскэ Союзай Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй наадада хабаадаха Россиин Федерациин суглуулагдамал командада энэ мүрысөөнэй дүнгүүдээр бүридүүлэгдэбэ. Манай бэлигтэй бэрхэ залуу мастернууд Андрей Матюнов, Андрей Пестерев суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаба.

В. СЫДЕЕВ.

БОКС. Бүхэсоюзна заншалта мүрысөөн Череповец хотодо болобо. Хэдэн союзна республикануудай 200 шахуу арһан бэлэйн шадабаритад хабаадаһан байгаа. Энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан манай республикын боксернууд сооһоо Улаан-Үдын авиационно техникум дүүргэһэн Алексей Инкижинов, Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Валерий Дроваль гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ хоёрдохи һууринуудые эзэлжэ, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ.

САМБО. Эдиршүүлэй дунда «Труд» бүлгэмэй Россиин советдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ульяновска областьдо үнгэргэгдэбэ. Манай командаһаа Улаан-Үдын 48-дахи һургуулиин һурагша Андрей Михалев хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаһан байгаа. 25-дахи

ТОБШОХОНООР...

һургуулиин һурагша Сергей Орлов хори гаран хабаадагшад сооһоо дүрбэдэхи һуурида гараба.

ФУТБОЛ. Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Гэбэшье Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортклубай футболистнуудые амаршалжа болоно. Тэдэнэр бусадһаа холо таһаржа, хүсэгдэхэеэ болинхой. Хоёрдохи һуурида гарахын түлөө локомотивна депогой, авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай, мүн Онохойн «Восход», Гусиноозерскын «Шахтер» командануудай дунда шанга тэмсэл болохоор хүлеэгдэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

1986 оной октябриин 19-дэ үнгэргэгдэһэн 42-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«45-һаа 6-ень тааха спортлото»: 792.549 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (34 карточка) таагшад — 2.252 түхэриг, дүрбэн номер (1.648 карточка) таа-һан хүнүүд—43 түхэриг, гурбан номер (30.105 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 6.349.697 билет ороо. Табан номер (26 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (4.996 карточка) таагшад — 143 түхэриг, гурбан номер (154.322 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

42-дохи тиражай биледүүдээр, 33-һаа 42-дохи тираж хүрэтэр хабаадаһан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд ноябриин 3-һаа декабриин 3 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

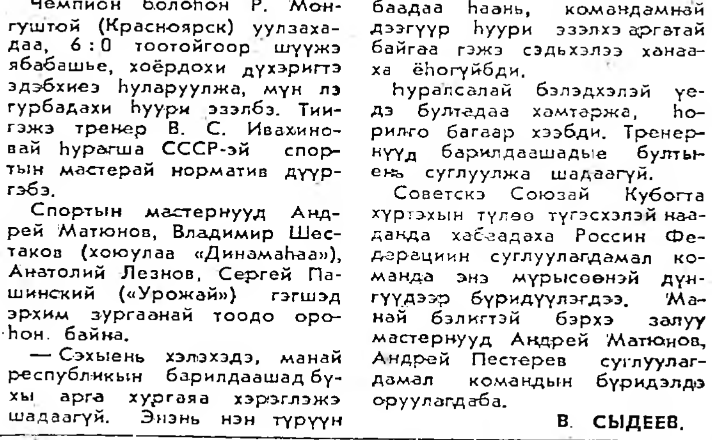
Газетымнай индекс — 50901

Хүндэтэ нүхэд!

«Буряад үнэн» газетэдэ захил байгша оной ноябриин 1-дэ түгэсэхэнь гэжэ һануулнабди. Тиимэһээ газетэдэ захил хэхэеэ шамдагты!

Захиха гэбэлтнай, газетымнай жэлэй сэн—7 түхэриг 80 мүнгэн, хахад жэлэй сэн—3 түхэриг 90 мүнгэн.

1987 ондо «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудые дээрэ тантай уулзаха байһандаа найданабди.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Жэлэй дабаан» — түрүү бэшэг. Коллектив ба хүтэлбэрилэгшэ. «Харилсан туһалсалгын үндэһэн дээрэ асуудалнуудые шиидхэхэн» — Л. Русинэгай статья. «Эрилтэ шангадхаха» — Т. Цыбиктаровагай статья. «Амгалан тайбан байдал хамгаалхэ!» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Һонирхолтойшье, аша туһатайшье» — В. Озеровой статья. «Хубсаһаарнь уггажа байг лэ...» — С. Бутыринагай статья. «Ветеринарай нэрэ хүндэ дээшэлүүлхэ» — С. Батороваи статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Һургуулиин реформо: хүмүүжүүлэгшые хүмүүжүүлгэ. «Дундадхагдаһан балл юу далдална?» — М. Зонхиевай статья. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһа элгээһэн мэдээсэлнүүд суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Эхэ оронойнгоо түлөө үнэн байһан тэрнүүдтэ хэтэ мүнхын алдар соло. «Ротын парторг» — А. Коженевой статья. «Манай сүлөөтэй саг» — материалнуудай суглуулбари.

УЛАСХООРОНДО ШЭНЖЭЛ…

МЭДЭЭЖЭ ЮУМЫЕ БУРУУША…

Совет ба американ хүтэлбэрилэгшэдэй Рейкьявигта хэгдэһэн уулзалгын дүнгүүд Холбоото Штадуудтахи политическэ тэмсэлэй гол темэ боложо, энэ жэлэй ноябрьда үнгэргэгдэхэеэ байһан конгрессэй һунгалтын урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ онсо удхатайгаар улам хүрсадажал байна. Рейкьявигта болоһон уулзалга асари ехэ үйлэ хэрэг гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ сэгнэгдэһэн: буу зэбсэгүүдые эрид шууд хороохо тухай үгэеэ ойлголсолго туйлаха ушар гар һарбайха зайда хүрэгдэһэн байна. Ядерна аюулай үүлэ манаһаа энэ дэлхэймнай огторгойн сэбэрлэгдэхэ байһанда Америкын президентын гансахан хараа бодол һаад түбэг ушаруулжархёоха юм.

Исландиин ниислэлдэ болоһон уулзалгада үгтэһэн тиимэ сэгнэлтын удха шанарые багадхаха һэдэлгэтэй американ тусхай тушаалтадай хэһэн мэдүүлгэнүүд хүн зондо айхабтар хажараар соностоо. Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар урагшаа хэгдэһэн алхамуудта эсэргүү үсэд, нэтэрүү ябуулга Вашингтондо хэгдэжэ захалаа.

Бүтэмжэгүй энэ хараа бодолые дэлхэйн хүн зоной дэмжэхэгүй байһан ойлгосотой. Тиимэһээ Вашингтоной идхалга хэдэг асари ехэ машина ябууд дундаа «аялгаа хубилган», тэрэ уулзалгын үг удхые мэдэрхэ баатай болоо. Рейганиие ба тэрэнэй «командые» шүүмжэлэлэй гал дүлэн дороһоо гаргахын, бүгэдэндэ мэдээжэ юумые буруу болгохын тулада американ пропагандын аппарадай бүхы хүсэн мүнөө сүм элсүүлэгдэнхэй. Бүри тодорхойгоор хэлэбэл, имагтал тэрэнэй гэмээр буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгые зогсоохо түүхэтэ арга боломжо алдагдаһан байна. Америкын телевизорээр тайлбари хэгшэдэй нэгэнэй хэлэһэнэй ёһоор, ок… сэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүд… хирганай эмхидхэһэн кампани… ехэ хэмжээндэ хүрэнхэй. Тиигэ… Советскэ Союзаар дурадхагда… гые буруушаагаад, замбуулин… зэбсэг гаргалгаһаа абтаха үзэ… олзоёо тооложо байһан сэрэг… ленна комплексдо Рейганэй б… һан ушарые олониитын гэмн… суулха, аршалха хэрэгтэй за… шухала шалтагаанаар тэрэ х… руушаагдаһаниие гэршэлэн за… рэгтэй. Тиимэ юумэ хэхэ — б… бэшэ. «Мүнөө тодхогдоод, … тохёолдуулжа боломо совет… дые шэнжэлгын хүдэлмэри… дые андалдан абалсажа бо… байдалда бидэнэр ороод бай…» сенатор Нанн гэгшэ мэдүүлэ…

Мүнөө Вашингтоной бүхы … долгонь «ядерна ракетэнүүд… гаалгын стратегическэ үүсхэл… гэдэгые хамгаалгада шэглүүл… нүүдэй ухаан бодолые «зэб… США-да мүнөөнэйхидэл ал… кампани олон дахин хэгдэжэ… аршалһан шалтагаануудынь … зүб хараа бодомжодо до… зэбсэгүүдые ехээр гаргалгы… будүүлиг, харата муухай … нэгэн мүн. Замбуулинай д… зэбсэг гаргалгые бэеэ хэми… тэдэн тайлбарилна.

М. С. Горбачев октябриин … телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ… дүүлээ: «Бодото дээрээ СОИ … рикын аюулгүй байдалые … харин буу зэбсэгүүдые урда… гын шэнэ шата нээжэ, сэрэ… скэ байдалые тогтуурил…

ЯДЕРНА ЗЭБСЭГГҮЙ ЗОНО БОЛ…

Бонндохи хэблэлэй байшангай шэлээр хэгдэһэн конференц-зал өөрһингөө түүхэдэ олохон юумэ үзэһэн. Журналистнууд тэрэниие «аквариум» гэжэ нэрлэдэг юм. Гэбэшье октябриин 21-дэ эндэ болоһон пресс-конференциин, тэндэ абтаһан документын хэблэлэй мэдээсэл болохонь лабтай. ГДР ба ФРГ-эй бундестагтахи социал-демократическа бүлэгэй хамтын хүдэлмэришэ бүлэгые толгойлһон СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Герман Аксен, СДПГ-гэй президиумэй гэшүүн Эгон Бар гэгшэд Европодо ядерна зэбсэггүй коридор байгуулха түсэб журналистнуудта энэ үдэр харуулба.

Тиимэ ямар түсэб зохёогдобо гээшэб? Немецүүдэй газар дээрэһээ саашадаа хэзээдэшье дайнай һүжэрэн гарахагүйн түлөө герман хоёр гүрэнэй харюусалгатай байлгаһаа уламжалан, тэрэ түсэбэй авторнууд Варшавска Договорой гүрэнүүд (ГДР ба Чехословаки) ба НАТО-гай гэшүүн ороной (ФРГ) хоорондуур зуурын гараһан коридор байгуулха, тэндэ ядерна ямаршье зэбсэг хадагалагдахагүй, тиимэ зэбсэг хэрэглэлгэтэй сэрэгэй маневрнууд үнгэргэгдэхэгүй гэжэ дурадхаһан байна.

Бонндо болоһон пресс-конференци дээрэ СДПГ-гэй ба СЕПГ-гэй түлөөлэгшэдэй онсолон тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ дурадхалда таарамжатай договор Европые ядерна зэбсэгүүдһээ сүлөөлхэ арга зам олгохо болоно. Тиимэ договор Европын гүрэнүүдэй аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ, тэдэнэй бэе бэедээ этигэл найдабаритай байлгые бэхижүүлхэ, зэб… буулинай дайдада гаргагдаж… сэгүүдэй талаар Женеводэ зү… совет-американ хөөрэлдөөн… боложо үгэхэ һэн. Һүүлэй … договор уласхоорондын … тон шухала болоһон полит… ёһоор бодомжолгын бодо… лохо зэргэтэй. Мүнөө США … зарим союзнигууд шэнэ ёһ… жолгоһоо үсэд нэтэрүүгээр…

Бонндо асарагдаһан до… хёолгодо Чехословакиин ко… таяа горитойгоор оруулаа, … энэ гүрэн дурадхагдаһан … гүй коридор байгуулгада … байна. Гэбэшье Европодо яд… гүй зононуудые байгуулха… дэмжэгшэд яһала олон. СЕП… гэй түлөөлэгшэдэй пресс-к… нэгэн доро албанай хэрэгт… ошоод байһан Финляндиин … Мауно Койвисто гэгшэһээ … уряа хэгдээ. Европын хойто… зэбсэггүй зоно байгуулха … 20 жэлэй саана, тэрэ үеды… президент байһан У. К. Кекк… һон. Тэрэ дурадхалыень Ш… мьер-министр байһан Улоф П… наар дэмжээ һэн.

Европые ядерна зэбсэггүй … хо гэһэн һанамжада эбсэ… дайсадай США-да, НАТО-гай … нуудта бии байһан ойлгосо… энэ түбиие ядерна зэбсэгээ… һэн зорилтэ улам шангаар с… ложо байна.

ГРЕНАДЫН БЭРХЭШЭЭЛТЭ БАЙ…

Гурбан жэлэй саана, 1983 оной октябриин 25-да Вашингтон Гренадын дотоодын байдалай бэрхэшээлнүүдые һамбаашалан, зэбсэгтэ хүсөөр энэ орондо добтолон ороо бэлэй. Тиигэжэ бэеэ даанхай байдал ба хүгжэлтын зам шэлэһэн арадуудта эсэргүүгээр американ империализмын хэжэ байһан гэмтэ ябуулгын хохидолдо Гренада оролсоһон. Рейганэй захиргаан өөрынгөө ээрхэг түримхэй ябуулгые сагааруулхын тулада ямар шалтагаануудые һанаашалаагүйб. Тодорхойлон хэлэбэл, Карибска далайн тон бишыхан энэ арал «США-да аюул тохёолдуулхань» гэжэ Вашингтон мэдүүлээд, Гренадаһаа «улаан заналтын» хэгдэдэг тухай хэлээд һалахаяа болиһон юм.

Түрүү үзэлтэй энэ бишыхан гүрэниие Вашингтон үзэн ядахаһаа гадна өөрынгөө харата ябуулгануудта ондоо, тодорхой зорилгонуудые баримталдаг байгаа. Морис Бишоп гэгшээр толгойлогдоһон түрүү үзэлтэй правительствын байха үедэ Гренадын Пойнт-Сэлайнзеда баригдажа байһан уласхоорондын гражданска аэропорт ээмдэлгэдэ ороһонойнгоо удаа Пентагоной мэргэжэлтэдээр һэльбэн шэнэлэгдэжэ, США-гай агаарай сэрэгэй бааза болгогдонхой. Вашингтоной харгалзалгада абтаһан «аюулгүй байдалай регионална хүсэнүүдэй» тоодо Гренада оруулагдаһан. Энэ хүсэн Карибска далайда оршодог хэдэн гүрэнүүдэй арминуудһаа бүридэдэг юм. Иигэжэ Карибска далайн энэ арал эндэхи регионой ба Түбэй Америкын бусад гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр США-гай ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэ плацдармнуудай нэгэн болгогдоо.

США-гай ээмдэлгэ Гренадада зоболон, бэрхэшээл ехэтэй байдал асаранхай. Мүнөө американ компани ба фирмэнүүд Гренадада дура зоргоороо … гаяа хэжэ, арад зониинь … жэ байна. Гренадын эконо… муудан доройтоо. Ажал хэж… зонойнь хахадынь хүдэлмэр… мическа хүндэ хүшэр кризи… оролдон, премьер-министр … шээр толгойлогдоһон мүн… баригшад гэгээрэл болон … гаалгын һомололго болюул… гөө бюджедые хороохо. Т… политическэ, профсоюзуудай… эмхинүүдэй ажал ябуулга … Американ «советнигүүдээр» … полициинхид засагай. … эсэргүү, ямаршье ябуулгые … хэһээлтээр дарана.

Гренадын засагай хүтэлбэ… үгэеэ ойлголсохоёо болиһ… министрынь өөрынгөө толгой… национальна шэнэ партидаа … лоһоор үнинэй. Тэрэ аяр … стрэй (финансын, дотоодын … аюулгүйн, мэдээсэлэй, худа… на, түсэблэлгын, промышле… тын) тушаал эзэлнэ. Нацио… партиин хүтэлбэриин бүрид… шод Блейзын урда табигдаһ… буляан абажа, өөһэдынгөө … хые оролдон, түрүүн гүрэ… сахилгын министрэй тушаал… эрилтэ тэрээндэ табиһан …

Премьер-министр тушаа … байһан шүүмжэлэл гансахан … тэлбэридэ байһан парти … тэрэ партиин ороноо хүтэлб… шадалгүйе элирхэйлэн гэршэ…

В. Б…
А. П…
И. ПШЕН…

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран И. П. Яковлевтай СССР-эй, ПНР-эй болон ЧССР-эй һурагшад уулзаха. 10.20 — «Ан амитадай аймагта». 11.20 — «Не ставьте лещему капкан»...—уран һайханай фильм. 12.35 — Шэнэ һонин (12.40 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильмнүүд. 16.50 — Концерт. 17.25 — Баримтата фильм. 17.45 — Концерт. **Улаан-Үдэ.** 18.15 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.30 — «Байгалай үмэнэхэн газар дээрэ». 19.10 — Республикын Ниитын эдээ хоолой управлениин начальник В. Ц. Дамбиевтай ЛВРЗ-гэй коллектив уулзаха. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.00—«Байгал». **Москва.** 20.30—«Архи уухагүй ябадалые ажабайдалай ёһо гурим болгохо». 20.40 — Виолончелиин абъяан зэдэлнэ. 20.50 — «Танилсагты: залуу кинематографистнууд». 22.00 — Время. 22.35 — «Гибель поэта»—теле-зүжэг, Федерико Гарсиа Лорка тухай. 23.55 — «Таанад энээниие хэжэ шадахат». 00.40 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 10.35 — Һургуули ба … нууд. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 13.05 — Франц хэлэн. 10.55—Г. Бакланов. Зохёолнуудайнь хуудаһанууд. 11.40, 12.40 — Түүхэ. 6-дахи класс. 12.10 — «Шатарай һургуули». 13.10 — СССР-эй, США… ликобританиин … гойлогшонорой … тинска) конф… 14.35 — «И. С… атр». 2-дохи … Шэнэ һонин … — «Аялга ду… (буряадаар)… «Хүхюун ст… «Эрдэм ухаан… Улаан-Үдэ. 19… Москва. 20.00 … Улаан-Үдэ. 20… нууд. 20.40 … шалгын. … 21.00 — … 22.00 — Вре…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-66, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, … Н-03679. Заказ № 248. Индекс 50901.